

BIULETYN POLONIJNY

MINISTERSTWA SPRAW ZAGRANICZNYCH

Numer 2(3)/2008

Styczeń–luty 2008

Redaguje: Wydział Polonii Departamentu Konsularnego i Polonii MSZ

Kontakt: Krzysztof Sawicki – tel. 5239 438; e-mail – krzysztof.sawicki@msz.gov.pl

SPIS TREŚCI

Karta Polaka, realizacja praw osób pochodzenia polskiego

Konsultacje polsko-białoruskie	3
Reakcje państwowej prasy białoruskiej ws. Karty Polaka	3
O Karcie Polaka w obwodzie kaliningradzkim	6
Wizyta we Lwowie wiceministra SZ RP – Jana Borkowskiego	6

Organizacje polskie i polonijne w świecie

Pierwsza organizacja polonijna w Tadżykistanie	7
Posiedzenie Polskiej Macierzy Szkolnej w Grodnie	7
Rocznica 18-lecia BRASPOL-u	7
Spotkanie Premiera RP – Donalda Tuska z Polonią rosyjską	8
Powstanie Konfederacji Żytomierskiej	8
Stowarzyszenie Polaków w Pierwomajsku	8

Kultura i promocja

Prezentacja filmu „Katyń” dla widzów z Białorusi w Białej Podlaskiej	9
Działalność promocyjna w Estonii	10
Koncert muzyki polskiej w Dublinie	10
Studencki Klub Filmowy	10
Wystawa poświęcona Conradowi	11
Promocja zbioru opowiadań „Wróble ogród”	11
Wystawa „Znaki państwa polskiego. Herb, barwy, hymn”	11
Dni Białegostoku w Montrealu	12
Wystawa „Drogi do Wolności – przez Solidarność do Europy” w Mariupolu	12
Festiwal Kolonia–Wrocław–Paryż	12
Współpraca Nowego Sącza i Tinley Park	13
Promocja spraw polskich w mediach niemieckich	14
TVP w Kolonii	14
Festiwal Wielokulturowości w Australii	15
Koncert muzyki polskiej w Montrealu	15
Pokaz filmu „Katyń” w Dublinie	15
Stypendia polskie dla studentów i naukowców w Rosji	16
Podsumowanie XVI Finału Wielkiej Orkiestry Świątecznej Pomocy w Kanadzie	16
Spotkanie aktorów i producentów filmu „Katyń” z Polonią Los Angeles	16
Wystawa „Prehistoryczne kopalnie krzemienia w Polsce” w Muzeum Hrabstwa Caban	17
Rok Herberta w Katalonii	17

Edukacja polonijna

Studniówka uczniów Społecznej Szkoły Polskiej w Baranowiczach	17
Olimpiada Literatury i Języka Polskiego w Odessie	18
TVP o edukacji polskiej w Niemczech	18
Wypoczynek młodzieży polonijnej w Argentynie	18
Rozpoczęcie kursów języka polskiego w dwóch petersburskich uczelniach	19
Szkoła polonijna w Tokio	19
Spotkanie ze studentami uczącymi się języka polskiego w Helsinkach	19

Miejsca pamięci narodowej, rocznice

Uczczenie polskich legionistów w Koszycach	20
Obchody 145. rocznicy wybuchu Powstania Styczniowego w Brześciu	20

Tablica pamiątkowa w byłych zakładach zbrojeniowych „Reimahg”	20
Obchody na Białorusi 210. rocznicy śmierci króla Stanisława Augusta	20
Obchody na Białorusi 250. rocznicy śmierci Juliana Ursyna Niemcewicza	21
Inicjatywa na rzecz upamiętnienia pobytu G. Herlinga-Grudzińskiego w łagrze w Jarcewie	22
Odsłonięcie w Strasburgu tablicy poświęconej Czesławowi Sieradzkiemu	22
Pożegnania	
Wspomnienie pośmiertne o Marii Laczisz z Kanady.....	22
We Francji zmarł generał Mieczysław Sawicki	23
W Brazylii zmarł Zbigniew Henryk Morozowicz	23
Na Ukrainie zmarł Ryszard Zieliński	23
Varia	
Idea stworzenia Katedry Polskiej w Nowym Jorku	23
Wystawa wydawnictw Archiwum Emigracji Uniwersytetu w Toruniu	24
Noworoczne spotkania Polaków w Saksonii	24
Seminaria biznesowe dla Polonii nowojorskiej.....	24
Wystawa „Polscy nacierze w Azerbejdżanie na przełomie XIX i XX wieku”	25
Idea zbudowania pomnika ofiar komunizmu w Kanadzie.....	25
Turniej koszykówki w Grodnie.....	25

KARTA POLAKA

REALIZACJA PRAW OSÓB POCHODZENIA POLSKIEGO

Konsultacje polsko-białoruskie

Departament Konsularny i Polonii MSZ

7 lutego 2008 r. w Mińsku odbyło się spotkanie informacyjne przedstawicieli MSZ Polski i Białorusi poświęcone ustawie o Karcie Polaka. Strona polska przedstawiła historię zabiegów o przyjęcie ustawy o Karcie Polaka, a także motywy jej uchwalenia. Strona białoruska wyraziła zrozumienie dla starań Polski o jak najlepsze stosunki z diasporą polską, sygnalizując jednocześnie poważne zastrzeżenia do ustawy, zarówno natury prawnej, jak i politycznej. Zadeklarowała, że podejmie wszelkie możliwe działania, aby zapobiec realizacji ustawy na terytorium RB. Rozbieżności między stanowiskami polskim i białoruskim w sprawie Karty Polaka pozostały otwarte. W tej sprawie mają być prowadzone dalsze konsultacje na szczeblu eksperckim.

Reakcje państwowej prasy białoruskiej ws. Karty Polaka

Państwowa białoruska gazeta „Zaria” (Brześć) zamieściła od początku 2008 r. kilka materiałów o silnym sowiecko-nacjonalistycznym wydźwięku, będących reakcją propagandy władz białoruskich na zbliżające się wprowadzenie ustawy o Karcie Polaka¹. Autorzy tych tekstów powtarzają zarzuty, że wprowadzenie Karty Polaka oznacza „mieszanie się w wewnętrzne sprawy suwerennej Białorusi, sztuczne wykorzystywanie «problemu narodowego», którego w naszym państwie nie ma i nie może on istnieć zgodnie z prowadzoną polityką”. Jednocześnie też stwierdzają, że pod pozorem wprowadzenia różnego rodzaju przywilejów dla „etnicznych Polaków” Polska ukrywa prawdziwy cel: „stworzenie bardziej doskonałego państwa w postaci IV Rzeczypospolitej. Sformułowanie to od razu kojarzy mi się ze starą polską nostalgiczną dewizą «od morza do morza»”.

Jeden z autorów dowodzi, że prawdziwą przyczyną uchwalenia Karty Polaka jest wyjazd z Polski na Zachód ponad miliona ludzi w poszukiwaniu pracy, przede wszystkim młodzieży – „[...] starszka Polska postanowiła się odmłodzi kosztem gorącej krwi wschodnich sąsiadów”. Współczesna migracja zarobkowa ma być właśnie prawdziwą przyczyną dążenia do poszukiwania „polskiej krwi” na Białorusi, co autor porównuje z zapisami na Reich- i Volksliście w czasach II wojny światowej.

Autor oburzony jest tym, iż to Polska ma decydować, kto jest Polakiem na Białorusi. Tu autor ponownie odwołuje się do praktyk III Rzeszy, znajdując analogię w słowach H. Goeringa „O tym, kto jest Żydem, decyduję ja!” do współczesnej polityki Polski.

Inny autor przypomina, że w 2009 roku 17 września przypada 70. rocznica „zjednoczenia zachodniej i wschodniej” Białorusi. Ubolewa przy tym, że od tego czasu zmieniło się już parę pokoleń, „ale politykierzy z Warszawy i tak nie mogą zapomnieć o swoich imperialnych ambicjach. Od czasu do czasu pojawia się u nich nostalgia za byłą mocarstwowością Rzeczypospolitej”.

Autor zwraca się do władz z apelem: „Władza (a po to i ona jest) powinna nie tylko oceniać, ale i twardo bronić swojej państwowości”.

1 lutego 2008 r. – Komentarz redakcyjny gazety „Białoruś Siewodnia”.

„Polski establishment ma unikalną «piętę achillesową» – ukrytą tęsknotę za dawnymi czasami, kiedy to Rzeczpospolita rozpościerała się «od morza do morza». Kiedyś tak było, ale w efekcie splotu różnych okoliczności królowie i hetmani nie byli w stanie utrzymać bezkresnych ziem, co więcej – Rzeczpospolita padła pod ciosami silniejszych i bardziej drapieżnych sąsiadów. W zasadzie te geopolityczne perypetie powinny interesować tylko historyków i powieściopisarzy. Koło historii nie kręci się do tyłu. Jednak

¹ Np.: I. Sacharuk, „Karty, pieniądze, dwa państwa, czyli bajki z shengenijskiego lasu”, „Zaria”, Brześć, 2.02.2008; A. Denisejko, „A «Karta» to karta «znaczonej», „Zaria”, Brześć, 16.02.2008.

od czasu do czasu na warszawskiej scenie pojawiają się politycy, próbujący zagrać państwowego mazurka na najcieńszych strunach uczulonej na niesprawiedliwość świadomości narodowej. Ci politycy na głos mówią o rozkwicie «Polonii», o Polakach, żyjących daleko, daleko od lasów Podlasia i wydm Gdyni. Tak a propos, to wspaniale, jeśli ojczyzna nie zapomina o swoich synach. Źle, gdy politykujący cynicy wspominają o tym dla autoreklamy, lub – aby zamącić wodę.

W ubiegłym roku, kiedy walka polityczna w Polsce osiągnęła apogeum, na stolik ogólnopolskiej dyskusji została rzucona «Polonia». W dobrym tempie został opracowany projekt tzw. Karty Polaka. Z grubsza rzecz biorąc, inicjatywa wyglądała na godną uwagi. W dokumencie znalazły się słowa o etnicznych Polakach, żyjących na Ukrainie, Litwie, Kanadzie, USA i na Białorusi. Cienkim pędzlem nakładano kolory, pokazywano na konieczność udzielenia pomocy tym ludziom. Konkretnie chodziło o wręczenie im Karty Polaka, czyli polskiego paszportu, który co prawda nie jest ważny na terytorium Białorusi, czy Litwy, ale daje właścicielowi prawa obywatela RP. Jeśli odrzucić całą górnolotność, to pozostaje nagi fakt – obywatel obcego państwa otrzymuje podwójne obywatelstwo. Nawet, jeśli ten człowiek mieszka w absolutnie białoruskim stolbcowskim rejonie obwodu mińskiego. Gorąca idea warszawskich polityków podobna jest do historii o koniu trojańskim. Tym bardziej że w ubiegłym roku z projektu przekształciła się w ustawę. A ustawa – jak wiadomo – wymaga wykonania.

W ubiegłym roku «BS» pisała, że emisariusze polskiego rządu wykonali kilka próbnych wizyt na Grodzieńszczyźnie i wyjaśniali, co to jest Karta Polaka. Ale dlaczego właśnie tutaj, a nie np. w sąsiednim kraju wilejskim. Wszystko jest jasne. Polaka, który mieszka w Kanadzie, warszawska inicjatywa ani ziębi, ani parzy. Nie interesuje go Karta i niegdyś polski Lwów. Na Ukrainie etnicznych Polaków nie jest dzisiaj zbyt dużo... Na Litwie, która weszła do UE, wszystkie problemy etniczne rozwiązywane są za pośrednictwem Brukseli i tam też nie ma powodu do niepokoju. Tak więc dla tych i innych krajów Karta Polaka jest tylko zasłoną dymną, która ma ukryć brutalny atak na Białoruś. W obwodach mińskim, grodzieńskim i witebskim od dawna mieszkają ludzie, którzy uważają się za Polaków. Wielu z nich uważa się za zwykłych obywateli Białorusi, nie mają przywilejów, ale i nie są dyskryminowani. My w każdym razie nie znamy przypadku, aby obywatel RB, czujący się Polakiem, był poniżany z przyczyn narodowościowych. Ci, którzy nie chcą stracić kontaktu z polską kulturą, tradycją, Kościołem, mają możliwość uczyć dzieci języka polskiego i świętować katolickie święta. Można by pomyśleć, że powinno to cieszyć Warszawę, ale nie. Najbardziej radykalni politycy zaczynają igrać z ogniem i szepczą mieszkańcom Lidy i Ostrowca: «Nie zastanawiaj się, bierz Kartę Polaka». Doświadczeni łowcy dusz nie tylko grają na uczuciach prostych ludzi, ale nastawiają ich przeciwko sąsiadom, a w rezultacie przeciwko własnemu krajowi. I bynajmniej nie koloryzujemy. Argumenty mówiące o tym, że Karta Polaka to przejaw humanitaryzmu i dlatego nie powinna nikogo niepokoić, nie wytrzymują żadnej krytyki. Chociażby dlatego, że zastosowanie Karty na kierunku białoruskim jest sprzeczne z prawem międzynarodowym i stanowi ingerencję w życie naszego suwerennego państwa. Jest oczywiste, że listek figowy Karty skrywa wyraźnie widoczne dążenie do sprowokowania na Białorusi waśni na tle narodowościowym, co może skutkować poważnym konfliktem.

Jest kilka pytań, na które ideolodzy Karty Polaka nie potrafią wyczerpująco odpowiedzieć:

1. Dlaczego ktoś zechciał rozpałać w centrum Europy ogień konfliktu narodowościowego?
2. Kto dał prawo ustawiać Polaków przeciwko Białorusinom?
3. Na ile legalne i etyczne jest takie bezceremonialne mieszanie się w życie sąsiedniego państwa?
4. Kto i dlaczego czyni z etnicznych Polaków, będących obywatelami Białorusi, zakładników wątpliwych i niebezpiecznych projektów politycznych?

Mało prawdopodobne, abyśmy uzyskali odpowiedź na te pytania, ale logika następstw wprowadzenia Karty Polaka jest jasna. Najpierw dary, potem żądanie «autonomii kulturalnej» w miejscach, gdzie znajdują się skupiska Polaków, a następnie z pomocą takich ludzi, jak A. Borys, popychanie do referendum o przyłączeniu białoruskich miejscowości do Polski. Wszystko to pod hasłami walki o prawa człowieka i prawa prześladowanej Polonii. I wszystko to przy milczącej akceptacji «liberałów» z Paryża i Strasburga, którzy bez wątpienia są zaniepokojeni baskijskim i korsykańskim separatyzmem... Tego się obawiają, ale z przyzwyczajenia zamkną oczy na bezprecedensową próbę podpalenia Białorusi i rozpętania konfliktu narodowościowego. Tak jakby nie było bałkańskiej rzezi, konfliktów etnicznych pomiędzy Rumunią i Węgrami i sudeckiej tragedii. Jednak na przekór wszystkiemu do drzwi puka optymizm: chcemy wierzyć, że wielowiekowe dobrosąsiedztwo nie zostanie omroczone żadnymi «kartami».

12 lutego 2008 r. „Respublika” – „Bracia Polacy, a dokładniej ich władze zadziwiły”.

„Na ich rachunek można zapisać taki wynalazek, jak Karta Polaka, która u etnicznych Polaków, rozrzuconych po świecie, powinna pobudzić świadomość narodową. Ustawa o wszechstronnej pomocy Polakom, zamieszkującym za granicą, jest już przyjęta. Z jednej strony polskie władze wymyśliły zacną sprawę – zebranie swoich synów i córek pod skrzydłami białego orla. Pomagać im we wszystkim. Jak

zapisano w dokumencie – wydawać bezpłatne wize, uczyć, zapewniać pracę w Polsce i bezpłatnie leczyć. Ale tutaj pojawia się pytanie. Czy autorzy pomysłu kierowali się wyłącznie altruizmem? Czy to jest w porządku wobec polskich podatników, kiedy tak szczerze obdarowywuje się obywatele innych państw, w sytuacji, gdy w kraju jest masa nierozwiązanych problemów?

A teraz przedstawmy sobie taką sytuację: Białoruś – bez żadnych konsultacji – rozpoczyna wydawać takie karty swoim rodakom – obywatelom innych państw. Jak na tego typu inicjatywę zareagują te państwa? Oskarżą nas bez wątpienia o rozniecanie waśni narodowych, szpiegostwo, ingerencję w wewnętrzne sprawy suwerennych państw i inne grzechy. Ale, ponieważ podwójnych standardów nikt nie zlikwidował, to – co jest niedozwolone dla jednych – w przypadku drugich przedstawiane jest jako «święta sprawa» [...]”.

Gazeta zamieściła również komentarz przewodniczącego komisji do spraw bezpieczeństwa narodowego Izby Reprezentantów RB – A. Bieloszewskiego, który stwierdził: „[...] nie uważam, aby tzw. Karta Polaka stanowiła jakieś zagrożenie dla naszego bezpieczeństwa narodowego. Rozumiem cel, jaki przyświeca polskim władzom, które wzywają Polaków ze Wschodu. Cel jest pragmatyczny. W Polsce brakuje taniej siły roboczej, a przyciąganie pracowników z południowych regionów planety nie jest bezpieczne. Znacznie wygodniej skusić tych, którzy są bliscy mentalnie, a na dodatek znają język, a ponieważ nie są obywatelami RP, nie posiadają pełni praw.

Nie należy obawiać się również tego, że po ewentualnym wejściu w życie Karty Polaka znacznie się odplyw naszych Polaków na Zachód. Przecież «żelaznej kurtyny» już dawno nie ma: nie podoba się w Białorusi – nikt na siłę nie trzyma... Człowiek ma prawo sam wybrać, gdzie chce mieszkać. Ale chcę się podzielić moimi obserwacjami. Pochodzę z obwodu grodzieńskiego, urodziłem się na samej granicy, dorastałem obok Polaków i mogę powiedzieć, że ci, którzy chcieli wyjechać do Polski (mieszkać, uczyć się, pracować), już to zrobili. Oprócz tego po II wojnie światowej została przeprowadzona demarkacja białorusko-polskiej granicy, mieszkańcom przygranicznych wiosek od razu powiedziano: chcecie zostać w Białorusi – zostańcie, chcecie mieszkać w Polsce – mieszkajcie. Wielu przeniosło się do sąsiedniego państwa, ale większość została. Ci ludzie, nasi obywatele, żyją, zachowując swoje tradycje, wychowują dzieci i chociaż mówią w większości po polsku, nie wyrażają chęci opuszczenia ziemi ojczystej. A tym samym nie potrzebują podobnych zaproszeń. Uważam, że projekt Karty Polaka to kolejna inicjatywa, która ma podnieść autorytet władz w oczach własnych wyborców”.

18 lutego 2008 r. – Maria Sadowska, „Kartografia stosowana”, „Białorusini i Rynek” (niezależny tygodnik analityczny)

Autorka zwięźle pisze o zasadach, regulujących otrzymanie Karty Polaka; przytacza słowa rzecznika prasowego MSZ RB A. Popowa z 7 lutego 2008 r.: „[...] realizacja ustawy w obecnej redakcji może destabilizować stosunki narodowościowe w naszym kraju, może spowodować napięcie w społeczeństwie białoruskim [...] zrodzić brak zaufania między obywatelami Białorusi różnych narodowości”. Jednocześnie MSZ RB proponuje wprowadzenie moratorium w sprawie wprowadzenia ustawy w życie wobec obywateli RB oraz: „[...] zwrócić się do kompetentnych struktur europejskich [...] z prośbą o przeprowadzenie kompetentnej ekspertyzy prawnej”. Autorka w dalszym ciągu artykułu cytuje słowa prezydenta RB z 12 lutego 2008 r., który powiedział, iż „Karta Polaka nie wprowadzi dużych szkód”, oraz wypowiedź z 15 lutego 2008 r.: „Inicjatywa władz polskich w sprawie tak zwanej Karty Polaka – to absolutnie zły krok, to próba destabilizowania sytuacji wewnętrznej w sąsiednim kraju”. Wedle słów autorki w obu wypowiedziach A. Łukaszenko powoływał się na doświadczenia Węgier, związane z kartą Węgra. Wedle słów prezydenta RB: „[...] wprowadzenie karty Węgra spowodowało «krytykę organizacji międzynarodowych», które uznały takowy dokument za naruszający prawa człowieka”.

Autorka pisze: „Można oczekiwać, iż białoruscy urzędnicy w krótkim czasie opracują «stosowne kroki»”. Mogłoby to być wedle autorki np. wprowadzenie podobnej ustawy białoruskiej, która miałaby zastosowanie wobec diaspory białoruskiej: „W Polsce wg ostatniego spisu zamieszkuje ok. 50 tysięcy osób, które uważają się za Białorusinów”. Dalej autorka – nie bez ironii – pisze, iż „w przypadku, kiedy wobec takich ludzi na Białorusi – tak jak w Polsce zgodnie z ustawą – wprowadzono by ulgi, można by było patrzeć na cud rozkwitającej gospodarki na wschodzie, a może nawet «etnobiałorusini» zamieszkaliby tutaj”.

Autorka analizuje przypadki podobnych ustaw w Europie. Na Ukrainie od 2004 r. działa ustawa o statusie etnicznego Ukraińca: „[...] strona białoruska powinna teoretycznie obawiać się także podobnej inicjatywy ukraińskiej [...] przypomnijmy, iż zgodnie ze spisem powszechnym, przeprowadzonym na Białorusi w 1999 r., Ukraińcy stanowią 2,4% ludności (Polacy 3,9%). Wedle danych ze stycznia 2008 r. status «etnicznego Ukraińca» posiadało 2 tysiące osób, z czego 97 Białorusinów”. W dalszej części autorka przytacza przykład ustawodawstwa słowackiego (ma zastosowanie wobec Białorusinów), oraz węgierskiego (nie uwzględnia obywateli RB). Ustawa węgierska odnosi się do obywateli Chorwacji, Serbii, Czarnogóry, Rumunii, Słowenii, Słowacji i Ukrainy. Zakres ulg jest zbliżony do tych, przewidzianych w polskiej usta-

wie. Autorka zwraca uwagę na niejako casus – umowę międzypaństwową pomiędzy Rumunią a Węgrami w sprawie realizacji Karty Węgry. Umowa stanowi między innymi, iż dokument nie może zawierać informacji o narodowości, oraz zakazuje mniejszościowym organizacjom węgierskim na terenie Rumunii wydawania opinii – „rekomendacji” osobom aplikującym o kartę. Wedle opinii autorki „[...] doświadczenie rumuńsko-węgierskie może zechcieć wykorzystać oficjalny Mińsk [...] tym bardziej że – jak wiadomo – proprezydencko nastawieni członkowie ZPB wcześniej mieli problemy z otrzymaniem wiz do Polski. Wątpliwe jest więc, że posiadają prawo opiniowania osób zainteresowanych kartą. Najpewniej działalnością rekomendacyjną zajmie się «prawe skrzydło» pod przywództwem Anżeliki Borys. W tym przypadku może nastąpić owo «rozdarcie», o którym mówił prezydent RB. Aczkolwiek miejmy świadomość, że rozłam ten nastąpił już w 2005 r.”

O Karcie Polaka w obwodzie kaliningradzkim

Rosja – KG RP w Kaliningradzie

6 lutego 2008 r. w Domu Polskim w Oziersku miało miejsce spotkanie przedstawicieli Konsulatu Generalnego RP w Kaliningradzie z kierownictwem wszystkich organizacji polonijnych, działających na terenie obwodu kaliningradzkiego, oraz kierownictwem Regionalnej Autonomicznej Polskiej Organizacji Narodowo-Kulturalnej „Polonia”. Głównym tematem spotkania były przygotowania do wdrożenia ustawy o Karcie Polaka. Konsul poinformował zebranych o treści ustawy o Karcie Polaka, zadaniach, jakie będzie musiała w związku z tym wykonywać Regionalna Autonomiczna Polska Organizacja Narodowo-Kulturalna „Polonia”, i przygotowaniach podjętych przez placówkę. Zebrani mówili o dużym zainteresowaniu Kartą Polaka w środowisku polonijnym, szczególnie wśród młodzieży szkolnej i osób często wyjeżdżających do RP w celach współpracy gospodarczej lub kulturalnej. Zwrócono również uwagę na to, iż w związku z koniecznością opiniowania wniosków przez organizację polonijną będzie konieczne odbywanie częściej spotkań jej przedstawicieli, którzy mieszkają w różnych miejscowościach obwodu, co wpłynie na zwiększenie wydatków na przejazdy, a także sprzęt biurowy. Zebrani ustalili, że w stosownym czasie kierownictwa organizacji polonijnych zwrócą się do Stowarzyszenia „Wspólnota Polska” z zapytaniem o możliwość refundacji tych wydatków.

Wizyta we Lwowie wiceministra SZ RP – Jana Borkowskiego

Ukraina – KG RP we Lwowie

W dniach 23–26 lutego przebywał we Lwowie Sekretarz Stanu w MSZ – Jan Borkowski. Celem wizyty roboczej było m.in. zapoznanie się ze stanem przygotowań do wdrożenia ustawy o Karcie Polaka.

23 lutego minister J. Borkowski spotkał się z grupą około 100 przedstawicieli organizacji polskich w siedzibie Lwowskiego Towarzystwa Miłośników Sztuk Pięknych. W swoim wystąpieniu zapewnił zebranych, iż ustawa o Karcie Polaka wejdzie w życie bez żadnych opóźnień, tj. 28 lutego, i do tego czasu gotowe będą instrukcje wykonawcze oraz blankiety Karty Polaka. Uczestnicy spotkania pytali o możliwość bezpłatnego leczenia się w Polsce na podstawie posiadanej Karty Polaka oraz inne kwestie związane z wydawaniem Karty Polaka, a także przypisanymi do niej przywilejami. Wyrażano także niepokój z powodu umieszczenia w ustawie zapisu o możliwości otrzymania Karty Polaka przez osoby, których jedno z rodziców, dziadków albo dwoje z pradziadków posiadało obywatelstwo polskie, co umożliwiłoby staranie się o Kartę Polaka także osobom innych narodowości (np. Ukraińcy – członkowie OUN – UPA i ich potomkowie).

24 lutego delegacja MSZ przebywała w Krzemieńcu. W siedzibie Muzeum J. Słowackiego odbyło się spotkanie z przedstawicielami środowiska polskiego oraz dyrekcją Muzeum. Do spraw najczęściej poruszanych przez miejscowych Polaków należała Ustawa o Karcie Polaka, a zwłaszcza kwestia przywilejów dla jej posiadaczy. Spotkanie uświetnił występ polskiego chóru „Krzemieńskie barwy”.

ORGANIZACJE POLSKIE I POLONIJNE W ŚWIECIE

Pierwsza organizacja polonijna w Tadżykistanie

Tadżykistan – Ambasada RP w Taszkencie

W grudniu 2007 r. powstała w Duszanbe pierwsza organizacja polonijna w Tadżykistanie, która przyjęła nazwę Związek Polaków w Tadżykistanie. W czasie posiedzenia założycielskiego wybrano pięcioosobowy zarząd, na czele którego stanęła Tatiana Krawcowa. ZPT liczy około 40 członków, ale działacze polonijni uważają, iż w najbliższym czasie, kiedy informacja o powstaniu organizacji dotrze do zainteresowanych, będą się zgłaszać kolejni Polacy i osoby polskiego pochodzenia.

Oficjalna rejestracja organizacji ma nastąpić w najbliższym czasie.

Wkrótce rozpocznie się nauka języka polskiego dla tamtejszej Polonii. W Duszanbe pracuje Martyna Markowska – lektorka języka polskiego, oddelegowana do pracy w tamtejszym uniwersytecie przez polskie Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego.

Posiedzenie Polskiej Macierzy Szkolnej w Grodnie

Białoruś – KG RP w Grodnie

27 stycznia 2008 r. w siedzibie Polskiej Macierzy Szkolnej odbyło się Posiedzenie Rady Programowej, w której udział wzięli członkowie Rady, reprezentujący wszystkie oddziały PMS na Białorusi. Program posiedzenia przewidywał: podsumowanie działalności PMS w 2007 roku oraz plan pracy na 2008 r.

Omawiano m.in. problemy związane z zarejestrowaniem nowych oddziałów Macierzy w kilku miastach RB. W roku ubiegłym spadła liczba uczniów uczących się języka polskiego, co spowodowane jest m.in. zbyt dużym obciążeniem dziecka nauką języków: od klasy II wszystkie dzieci mają obowiązek uczenia się oprócz języka białoruskiego i rosyjskiego, jednego języka obcego. Nie wszystkie dzieci dają sobie radę z nauką 3–4 języków. Nauka języka polskiego w przedszkolach odbywa się najczęściej w formie kółka. Kuratoria wymagają, aby zajęcia te były odpłatne, nawet w przypadku, kiedy nauczyciel rezygnuje z zapłaty i chce nauczać społecznie. W związku z tym, wielu rodziców rezygnuje z posyłania dziecka na naukę języka polskiego w przedszkolu.

W części dotyczącej planu pracy na bieżący rok, Macierz zwróciła szczególną uwagę na fakt, iż w roku 2008 przypada 20-lecie odrodzenia polskość na Białorusi. W związku z tym główne uroczystości odbędą się w sierpniu w czasie Święta Matki Boskiej Kongregadzkiej, Patronki Grodna (6 sierpnia). Obchodom towarzyszyć będą m.in. poniżej przedstawione imprezy, organizowane przez PMS, mające na celu podkreślenie znaczenia języka polskiego i kultury polskiej w życiu Polaków zamieszkujących grodzieński okręg konsularny – część z nich przy finansowym współudziale KG RP w Grodnie:

1. Festiwal przedszkolaków – 9 lutego
2. III Dyktando Polskie – 6 kwietnia.
3. Dzień Polonii i Polaków za Granicą – 2–3 maja.
4. Uroczystości z okazji 20-lecia odrodzenia polskość – sierpień.
5. Forum oświatowe oraz obchody dnia KEN – październik.
6. Konkurs chopinowski – listopad.

Na prośbę uczestników posiedzenia konsul generalny przedstawił stanowisko w sprawie nowych zasad wizowych oraz przygotowania placówki do realizacji Karty Polaka. Odniósł się również do przedstawionych w trakcie dyskusji problemów, w tym m.in. udziału Kościoła w działaniach oświatowych (nauczanie języka, katechizacja) oraz funkcjonowania szkół polskich.

Rocznica 18-lecia BRASPOL-u

Brazylia – KG RP w Kurytybie

27 stycznia 2008 r. odbyły się w Kurytybie uroczystości związane z 18-leciem powstania organizacji BRASPOL. Rozpoczęły się one mszą w kościele pw. św. Stanisława, potem odbył się obiad dla przybyłych delegacji BRASPOL-u i zaproszonych gości. Serię okolicznościowych przemówień rozpoczął ks. Benedykt Grzymkowski – współzałożyciel organizacji, potem głos zabierali wiceprezesi – Andre Hamerski (zarazem prezes na stan Rio Grande do Sul) i Geraldo Ribacki (prezes na stan Santa Catarina) oraz

dr Elżbieta Budakowska z Uniwersytetu Warszawskiego, która od paru lat przeprowadza badania naukowe na temat BRASPOL-u i której książka „W poszukiwaniu etniczności. Ruch BRASPOL w Brazylii – współczesna interpretacja” ukazała się w styczniu w Polsce.

Spotkanie Premiera RP – Donalda Tuska z Polonią rosyjską

Rosja – Ambasada RP w Moskwie

8 lutego 2008 r. czasie oficjalnej wizyty premiera Donalda Tuska w Rosji doszło do jego spotkania w Ambasadzie RP z przedstawicielami organizacji polonijnych z całej Rosji. Irkucki okręg konsularny reprezentowali przedstawiciele organizacji z Irkucka, Ulan Ude; kaliningradzki okręg konsularny – przedstawiciele z Czernichowska i Kaliningradu; moskiewski okręg konsularny – przedstawiciele z Jarosławia, Kazania, Moskwy, Samary, Smoleńska, Władywostoku i Wołgogradu; petersburski okręg konsularny – przedstawiciele z Archangielska i Sankt Petersburga.

Podczas spotkania zaprezentowano obrazy polskiego malarza z Wołgogradu – profesora Władysława Kowala². Spotkanie uświetnił występ zespołu „Kwiaty Polskie” z Jarosławia.

Powstanie Konfederacji Żytomierskiej

Ukraina – KG RP w Łucku

9 lutego 2008 r. w Żytomierzu odbyło się spotkanie wieńczące powstanie „Konfederacji Żytomierskiej”, skupiającej 9 organizacji obwodu żytomierskiego. Do konfederacji weszły: Kulturalno-Oświatowe Towarzystwo Polaków im. E. Iwanowskiego w Andruszówce; Towarzystwo Polaków im. Jana Pawła II w Dowbyszu; Kulturalno-Oświatowe Towarzystwo Polaków im. J. Słowackiego; Katolicki Klub Sportowy „Polonia”; Obwodowe Towarzystwo Naukowe w Żytomierzu; Polskie Towarzystwo Naukowe w Żytomierzu; Romanowskie Polskie Towarzystwo Kulturalno-Oświatowe; Towarzystwo Kultury Polskiej „Pauliny”; Drużyna Harcerzy Czerwonoarmiejszczyzny.

Do zarządu konfederacji weszli Irena Perszko – prezes zarządu, Tatiana Sawicka, Kazimierz Ratuszyński – zastępcy prezesa, Stanisław Karpiński, Anna Bielak, Stefan Kurjata – członkowie zarządu. Oficjalna nazwa nowo powstałej organizacji – Żytomierskie Obwodowe Zjednoczenie Polskich Organizacji Społecznych „Konfederacja Żytomierska”. Nowy podmiot złożył wniosek o rejestrację.

Stowarzyszenie Polaków w Pierwomajsku

Ukraina – KG RP w Odessie

14 lutego 2008 r. w Szkole Muzycznej nr 2 w Pierwomajsku, odbył się koncert muzyki polskiej. Wśród zaproszonych gości byli przedstawiciele Konsulatu Generalnego RP w Odessie, zastępca mera – Natalia Tolstaja, dyrektor Szkoły Muzycznej – Marina Ivanova, dyrektor Pierwomajskiego Gimnazjum – Natalia Kaczora, oraz członkowie Rejonowego Stowarzyszenia Polaków „Nadzieja” z prezes Katarzyną Jaworską na czele.

Uczniowie szkoły wraz z nauczycielami wykonali utwory F. Chopina i M. K. Ogińskiego. Młodzież oraz przedstawiciel Polonii – Apolinary Wojtenko, zaśpiewali tradycyjne polskie pieśni i piosenki, a także pieśń Chopina „Życzenie”. Do spotkania doszło w dniu św. Walentego, mówiono więc wiele o bliskości dwóch narodów – polskiego i ukraińskiego.

Po części artystycznej konsulowie spotkali się z przedstawicielami Polonii. W trakcie dyskusji poruszano sprawy związane z ustawą o Karcie Polaka, wejściem Polski do strefy Schengen, mówiono ponadto o problemach i potrzebach osób polskiego pochodzenia.

Doszło również do spotkania z dyrekcją Gimnazjum. Rozmawiano na temat wprowadzenia do programu nauczania, począwszy od roku szkolnego 2008/2009, języka polskiego jako drugiego obowiązkowego języka obcego. Konsulat Generalny RP w Odessie podpisał z dyrekcją gimnazjum umowę o utworzeniu pracowni języka polskiego.

² W. Kowal, ur. w 1949 r. we Władykaukazie, potomek emigrantów z Krakowa, absolwent Instytutu Poligraficznego w Moskwie, wykładowca Uniwersytetu Pedagogicznego w Wołgogradzie, artysta – przedstawiciel transformizmu w malarstwie, autor miniatur malarskich, plakatów, znaczków pocztowych. Zajmuje się także heraldyką. Jego prace prezentowano w Czechach, Belgii, Holandii, Niemczech, USA. W Polsce dotychczas nie wystawiany.

KULTURA I PROMOCJA

Prezentacja filmu „Katyń” dla widzów z Białorusi w Białej Podlaskiej

Białoruś – KG RP w Brześciu

19 stycznia 2008 r. Konsulat Generalny RP w Brześciu, przy wydatnej pomocy białskiego Starostwa Powiatowego, zorganizował w Białej Podlaskiej pokaz filmu „Katyń” (projekcja filmu w kinach brzeskich jest niemożliwa). W pokazie wzięło udział ponad 250 osób. Byli to nie tylko Polacy, ale także przedstawiciele brzeskiej inteligencji, naukowcy i studenci brzeskiego uniwersytetu, dziennikarze; wszystkie te osoby otrzymały bezpłatne wizy. Zorganizowanie pokazu filmu w Polsce wiązało się z koniecznością zagwarantowania wszystkim zainteresowanym bezpiecznego dojazdu do Białej Podlaskiej. Placówka wynajęła cztery autokary i jeden bus oraz doprowadziła do w miarę możliwości bezkolizyjnego przekroczenia granicy.

Pokaz filmu był ogromnym przeżyciem nie tylko dla naszych rodaków. Wiele osób osobiście wyrażało podziękowanie konsulatowi za umożliwienie obejrzenia tego filmu. W celu przybliżenia jego tematyki, głównie przedstawicielom białoruskich środowisk, konsulat przygotował specjalne foldery informacyjne, rozdawane widzom przed seansem. Zawarty w nich został rzeczywisty opis tragedii katyńskiej, jej znaczenie dla Polski. Po projekcji filmu widzowie otrzymali także na pamiątkę tzw. guziki katyńskie, które konsulat otrzymał od IPN.

W mediach brzeskich ukazały się na temat pokazu obszerne relacje – w sumie sześć artykułów ilustrowanych zdjęciami z filmu, w większości zawierających zdecydowanie pozytywne opinie zarówno o samym filmie, jak i o stosunku Polaków do własnej historii³.

W zasadzie zgodna była ocena ideowej wymowy filmu. „Poszukiwanie prawdy – to główna idea filmu” (A. Mitiukow, „Zaria”), „Poznanie historii jest nieodzowne i konieczna jest znajomość prawdy – jak gorzka by ona i była” (A. Chokimowa, „Wieczorny Brześć”); „Kiedy w brzeskich kinach leżą jednowymiarowe pokazy filmowe, które nieprzerwanie są atrybutami noworocznych świąt, ponad 200 naszym krajanom udało się zobaczyć zupełnie inne kino. Zobaczyć, żeby zrozumieć. Zrozumieć, żeby pamiętać” (O. Supruniuk „Brzeski Kurier”); „„Katyń» zbudowany na antycznym jeszcze problemie – problemie wyboru. Wajda przecież cytuje «Antygonę» w jednym z epizodów. I to nie są ozdobniki, wszyscy jego bohaterowie zmuszeni są wybierać, jaki i ci u Sofoklesa, między rodziną a państwem” (A. Janowa, „Gazeta Brzeska”).

Dziennikarze brzescy wysoko ocenili wartości artystyczne filmu – reżyserię, muzykę, wysoki kunszt aktorski i operatorski: „Film ogląda się «jednym tchem», władczą ręką reżyser wciąga całego widza w treść filmu od pierwszej sceny aż do ostatniego momentu, aż do utraty poczucia czasu...” (A. Chokimowa „Wieczorny Brześć”); „Muzyka Krzysztofa Pendereckiego – nie muzyka przecież – ale przeciągły jęk” (I. Orłow, „Wieczorny Brześć”); „Kinomani docenią wspaniałą ścieżkę muzyczną Krzysztofa Pendereckiego i operatorską robotę Pawła Edelmana” (A. Janowa „Gazeta Brzeska”). W gazetach brzeskich przedstawiono opinię o konieczności pokazania tego filmu na Białorusi.

Od pozytywnej wymowy większości artykułów odbiegało zdecydowanie kilka publikacji w „Zarii” – gazety wydawanej przez władze obwodowe⁴. Stanowią one wobec filmu właściwie rodzaj polityczno-ideologicznego komentarza, przepelnionego konfabulacjami historycznymi i utrzymanego w poetyce bardzo agresywnej propagandy. Np. jeden z autorów, nie kwestionując bynajmniej sowieckiego sprawstwa zbrodni katyńskiej, stara się jednak je usprawiedliwiać i skierować „moralną odpowiedzialność” na Niemcy i ... Polskę, stosując specyficzne podejście do historii. „Od dawna wiadomo: za błędy rządzących zawsze płaci naród. Cała Europa, w tym i Polska popierała ambicje Hitlera – i sama padła ofiarą tych ambicji [...]. Także Katyń – to ostatnie ogniwo tragicznego łańcucha, który zaczyna się wcześniej, nie od kultu jednostki Stalina, a z przyjściem do władzy Fuhrera i jego naśladowców”.

³ „**Wieczorny Brześć**”, 23.01., A. Chokimowa, „Przerwanie milczenia. Film polskiego reżysera Andrzeja Wajdy wskrzesza jedną z najbardziej tragicznych kart II wojny światowej”; I. Orłow „Wstrząsająca prawda. I dłużej niż samo życie ciągnie się ta egzekucja”; „**Brzeski Kurier**”, 24.01., O. Supruniuk „«Katyń» symbolem walki o historyczną prawdę”; „**Zaria**”, 22.01., A. Mitiukow, „W poszukiwaniu prawdy”; G. Majsij „Každy ma swój Katyń”; „**Brzeska Gazeta**”, 25.01., A. Janowa „«Szczepionka» przed brakiem pamięci”.

⁴ Np. A. Judickij, „«Katyń»: co pozostało za kadrem?», „Zaria”, 5.02.

W artykułach tych brakuje odnotowywania tak oczywistych faktów historycznych, jak niemal równoczesna napaść na Polskę przez Niemcy i ZSRR czy współpraca rosyjsko-niemiecka do 1941 r. Autorów tych tekstów oburza polska interpretacja daty 17 września 1939 r., czego konsekwencją jest stwierdzenie, iż film „Katyń” jest „zrobiony przez Polaków, o Polakach, i dla Polaków”. Świadczyć o tym ma już pierwsza, „błędna” scena filmu (przerażenie przed wkraczającymi siłami sowieckimi). „Podstawy do obaw przez Armią Czerwoną mieli w pierwszym rządzie ci, którzy «panowali» nad «kresami» od początku 1920 roku, obawy takie były u tego, kto przyszedł tutaj i na prawach zwycięzcy podzielił niebieskooką Białoruś na zachodnią i wschodnią. Lud miejscowy, «tutejsi», witali krasnoarmiejców chlebem i solą – i z radością, i to nie artystyczny wymysł – są na to świadkowie, którzy jeszcze żyją i pamiętają”. Antypolskie oceny odnoszą się także do okresu II wojny światowej, w czasie której „Polska w ogóle nie istniała na mapie politycznej świata jako samodzielne państwo”, a mimo to „nie zrezygnowała z dawnych nostalgii za mocarstwowością”.

Działalność promocyjna w Estonii

Estonia – Ambasada RP w Tallinie

Przedstawiciele estońskiej Polonii uczestniczą w licznych przedsięwzięciach promocyjnych organizowanych lub koordynowanych przez Ambasadę. Od początku 2008 r. na program, adresowany także do miejscowej Polonii, złożyły się m.in.:

1. Wystawa „Mit i metafora. Historyczne i literackie motywy w sztuce polskiej przełomu XIX i XX wieku”, Muzeum Narodowe KUMU, Tallin. Największa wystawa malarstwa polskiego w historii Estonii, otworzona w październiku 2007. Program promocyjno-edukacyjny, towarzyszący wystawie, obejmował w roku bieżącym: wykład kuratora wystawy Tiiny Abel, poświęcony sztuce polskiej przełomu XIX i XX wieku i jej reminiscencjom w dramacie S. Wyspiańskiego „Wesele”; prezentacja filmu „Wesele” A. Wajdy; promocję katalogu wystawy w angielskiej i estońskiej wersji językowej z udziałem redaktorów – dr. Magdaleny Lewoc (Muzeum Narodowe w Szczecinie), Tiiny Abel (Muzeum Narodowe w Tallinie) i tłumaczy na język estoński. Promocja poprzedziła prezentację filmu „Pożegnanie jesieni” M. Trelińskiego.

2. Recitale i mistrzowskie klasy wiolonczelowe: recital Bartosza Koziaka w Domu Muzyki w Tallinie w ramach projektu Salon Polski; koncert Vaba Tallinna Trio z udziałem prof. S. Skoczyńskiego w Domu Czarnogłowych w Tallinie; recital organowy Przemysława Kapituły w sali koncertowej muzeum Niguliste w Tallinie.

3. Lekcja kultury polskiej w galerii biblioteki Uniwersytetu Tallińskiego (6 lutego).

4. Prezentacja wystawy „Contemporary Polish Culture” na Uniwersytecie Tallińskim.

5. VII Międzynarodowy Konkurs Chopinowski dla Młodych Pianistów „Narwa 2008” (w tym Koncert Laureatów w Centrum Kultury w Narwie z udziałem orkiestry pod dyrekcją prof. Cz. Grafowskiego oraz Galowy Koncert Chopinowski w Filharmonii Narodowej w Tallinie).

Koncert muzyki polskiej w Dublinie

Irlandia – Ambasada RP w Dublinie

27 stycznia 2008 r. w Irlandzkiej Galerii Narodowej odbył się koncert muzyki polskiej, zorganizowany przez Fundację Kulturalną Irlandia-Polska, pod kierownictwem Cathala McCabe'a. Podczas koncertu irlandzki kwintet „Concorde” wykonał utwory współczesnych polskich kompozytorów – Henryka Góreckiego i Marty Ptaszyńskiej. Koncert został zorganizowany z okazji zakończenia wystawy malarstwa polskiego „Od symbolizmu do sztuki współczesnej”, która była prezentowana w Galerii Narodowej od połowy października 2007. Wystawa jest oceniana przez organizatorów jako ogromny sukces: w przeciągu 3,5 miesiąca obejrzało ją ponad 20 tys. osób. Koncert cieszył się ogromną popularnością wśród wielonarodowej publiczności. Warto zaznaczyć, iż kwintet „Concorde” jest dość znaną w Irlandii formacją muzyczną, co niewątpliwie wpłynęło na bardzo wysoką frekwencję na koncercie. Uczestniczyło w nim wielu przedstawicieli środowiska polskiego w Dublinie.

Studencki Klub Filmowy

Australia – KG RP w Sydney

W polskim konsulacie zorganizowano dwa pokazy kinowe w ramach Studenckiego Klubu Filmowego: 17 stycznia 2008 r. studenci obejrzeli film „Tam i z powrotem” w reżyserii Wojciecha Wójcika, 15 lutego zaś – „Pieniądze to nie wszystko” w reż. Juliusza Machulskiego.

Wystawa poświęcona Conradowi

USA – KG RP w Chicago

1 lutego 2008 r. w chicagowskim Muzeum Polskim w Ameryce miało miejsce uroczyste otwarcie wystawy o Józefie Konradzie Korzeniowskim „Między lądem a morzem”, przygotowanej przez Ministerstwo Spraw Zagranicznych RP przy współpracy z Muzeum Literatury im. Adama Mickiewicza w Warszawie. Ekspozycja gościła już w Chicago po raz drugi – jej pierwsza prezentacja miała miejsce w czerwcu 2007 r. Współorganizatorami wydarzenia, obok placówki, były Muzeum Polskie w Ameryce (obchodzące w 2007 r. jubileusz 70-lecia powstania, jedno z największych muzeów etnicznych w Stanach Zjednoczonych) oraz Joseph Conrad Yacht Club, istniejąca od 1969 r. największa na terenie Midwest organizacja, skupiająca polonijnych żeglarzy. Dodatkową atrakcją wystawy była prezentacja oryginalnych rysunków Feliksa Topolskiego, pochodzących z lat 40. XX w., które znajdują się w zbiorach Muzeum; ilustracje te ozdobiły książkę Josepha H. Retingera „Conrad i jemu współcześni”.

W spotkaniu wzięło udział ponad 300 osób, w tym przedstawiciele amerykańskich i polonijnych środowisk akademickich, kulturalnych oraz organizacji społecznych. Szczególną grupę odbiorców stanowili amerykańscy żeglarze polskiego pochodzenia, dla których przedsięwzięcie promujące dorobek J. Conrada było także okazją do integracji z innymi środowiskami polonijnymi. Wykład o życiu i twórczości pisarza, zatytułowany „Józef Konrad Korzeniowski – Polak, Brytyjczyk, Europejczyk”, wygłosiła dr J. Kurowska-Młynarczyk z The Chicago University. Podczas wieczoru wystąpił również znany polonijny zespół „Mlynek”, śpiewający szanty.

Wystawa prezentowana była w Chicago przez ponad miesiąc. Okazję do jej zobaczenia mieli m.in. uczestnicy uroczystych obchodów Dnia Generała Pułaskiego, odbywających się w pierwszy poniedziałek marca w Muzeum Polskim. Dzień ten jest oficjalnym świętem stanowym w Illinois, ustanowionym dla uczczenia pamięci Kazimierza Pułaskiego. W uroczystościach biorą udział przedstawiciele władz miejskich, stanowych i federalnych, a także wiele osobistości życia politycznego, kulturalnego i gospodarczego Chicago.

Promocja zbioru opowiadań „Wróble ogród”

Australia – KG RP w Sydney

2 lutego 2008 r. w konsulacie odbyła się promocja polskojęzycznego tłumaczenia zbioru opowiadań „Wróble ogród” (książka ukazała się na polskim rynku księgarskim w 2007 r. nakładem Wydawnictwa Edukacyjnego w Krakowie) autorstwa jednego z najważniejszych przedstawicieli współczesnej literatury australijskiej, pisarza polskiego pochodzenia – Petera Skrzyneckiego, emerytowanego profesora literatury angielskiej na Wydziale Nauk Humanistycznych Western Sydney University. Wprowadzenie do książki, traktujące o losach polskich powojennych emigrantów w Australii, wygłosili prof. Robert Dębski z University of Melbourne – autor książki „Peter Skrzynecki”, i Marianna Łacek – autorka tłumaczenia. Na spotkanie przybyło ok. 130 miłośników twórczości Skrzyneckiego.

Wystawa „Znaki państwa polskiego. Herb, barwy, hymn”

Białoruś – KG RP w Brześciu

2 lutego 2008 r. w siedzibie KG RP w Brześciu została otwarta wystawa, przygotowana wspólnie z Muzeum Niepodległości w Warszawie, „Znaki państwa polskiego. Herb, barwy, hymn”. Wystawa, poprzednio prezentowana w Sejmie RP, przedstawia dzieje polskiego godła i herbu, a przygotowano ją na podstawie bogatego materiału ikonograficznego od czasów średniowiecznych do współczesnych.

W oficjalnym otwarciu wystawy uczestniczyło ok. 200 zaproszonych gości, w tym przedstawiciele władz miasta (wicemerc Brześcia – W. Czernow), środowisk kulturalno-naukowych (wyższe uczelnie, dyrekcje szkół, nauczyciele, muzea, archiwum), lokalnej prasy i TV, przedstawiciele duchowieństwa katolickiego i prawosławnego. Licznie przybyli Polacy z Brześcia, z Aliną Jaroszewicz, prezes oddziału brzeskiego ZPB, oraz goście z Polski, w tym przedstawiciele Stowarzyszenia Wspólnota Polska z Siedlec, samorządowcy z rejonów przygranicznych, starostowie z Białej Podlaskiej i Hajnówki, przedstawiciele Terespoła i polskiego biznesu.

Pierwotnie konsul planował wystawienie tej ekspozycji w jednej z brzeskiej galerii, która była zainteresowana tym przedsięwzięciem, jednakże nie udało się uzyskać na to zgody lokalnych władz.

Wystawa zebrala pochlebne opinie wśród zebranych gości. Udostępniona ona była dla wszystkich chętnych w okresie od 7 do 22 lutego.

Dni Białegostoku w Montrealu

Kanada – KG RP w Montrealu

W dniach 2 do 8 lutego odbyły się „Dni Białegostoku w Montrealu”. Wspólnie z Urzędem miasta Białystok, KG RP w Montrealu przygotował cykl przedsięwzięć kontynuujących rozpoczętą w 2007 r. akcję promocji miast polskich (poprzednio był to Zamość).

Delegacja Białegostoku, z prezydentem T. Truskolaskim i szefem rady miejskiej W. Kusakiem, w towarzystwie przedstawicieli białostockiego biznesu, uczestniczyła w cyklu ważnych wydarzeń. W trakcie spotkania z władzami Montrealu (m.in. mer miasta, przewodniczący Rady Miejskiej, szefowie kilku departamentów), przedstawiono program zagospodarowania starych budynków, oczyszczania miasta, programy urbanizacyjne. Podpisano porozumienie z Parkiem Technologicznym Saint Laurent o przeniesieniu kanadyjskich rozwiązań na teren Białegostoku. Odbyło się spotkanie robocze z biznesmenami quebeckimi w siedzibie Wydziału Promocji Handlu i Usług w Montrealu. W siedzibie konsulatu dokonano prezentacji Białegostoku; w otwarciu wystawy i w koncercie uczestniczyli, obok białostockich gości, przedstawiciele władz Montrealu i korpusu konsularnego, działacze organizacji polonijnych. Bal Chopina – największe, doroczne przedsięwzięcie Kongresu Polonii Kanadyjskiej w Quebecu, odbył się pod patronatem prezydenta Białegostoku, z udziałem przedstawicieli rządu Quebecu, władz Montrealu, największych firm montrealskich. Odbyło się także 5 koncertów fortepianowych Dawida Zarzyckiego – młodego pianisty białostockiego; koncerty sponsorował Polmos Białystok.

„Dni Białegostoku” zarejestrowała TVP Polonia i TVP Białystok.

Poza wymiernymi efektami gospodarczymi (np. wstępna propozycja inwestycji o wysokości 200 mln CAD na budowę hotelu Ritz w Białymstoku, budowa parku technologicznego na podstawie wzorów montrealskich, kilka wstępnych porozumień z firmami białostockimi) przedsięwzięcie przyniosło znaczące efekty propagandowe. Wiele instytucji montrealskich, w tym władze miasta, wyraziło wolę kontynuowania współpracy z konsulem w celu promocji kolejnych polskich miast; wstępnie konsul planuje prezentację Gdańska w 2009 r. Godny podkreślenia jest fakt dużej frekwencji we wszystkich spotkaniach, prezentacjach i koncertach.

Wystawa „Drogi do Wolności – przez Solidarność do Europy” w Mariupolu

Ukraina – KG RP w Charkowie

5 lutego 2008 r. w Mariupolu w Muzeum Przyazowskiego Państwowego Uniwersytetu Technicznego odbyło się uroczyste otwarcie wystawy: „Drogi do Wolności – przez Solidarność do Europy”. Słowo wstępne wygłosił Konsul Generalny RP w Charkowie – Grzegorz Seroczyński, Rektor Przyazowskiego Państwowego Uniwersytetu Technicznego – prof. Wiaczesław Wołoszyn, i prezes Polsko-Ukraińskiego Stowarzyszenia Kulturalnego w Mariupolu – Andrzej Iwaszko.

Po otwarciu wystawy zgromadzeni goście: przedstawiciele władz miejskich, wykładowcy i studenci Uniwersytetu, miejscowi Polacy, mieli okazję obejrzeć historyczne filmy, dokumentujące wydarzenia związane z powstaniem i działalnością niezależnych związków zawodowych.

Festiwal Kolonia–Wrocław–Paryż

Niemcy – KG RP w Kolonii

8–10 lutego 2008 r. w Kolonii pod patronatem KG RP w Kolonii, KG Francji w Duesseldorfie i prof. dr. Gesine Schwan odbyła się dziewiętnasta edycja Festiwalu Piosenki Aktorskiej Kolonia–Wrocław–Paryż, organizowana przez Polsko-Niemieckie Stowarzyszenie Kulturalne Polonica e.V.

8 lutego w konkursowej części festiwalu przed ponad pięćsetosobową publicznością wystąpili młodzi artyści z Francji, z Niemiec, z Polski – Mateusz Rychlewski i Katarzyna Dąbrowska. Wieczór otworzyła Antonia Holewik, laureatka Polonijnego Konkursu Piosenki w Monachium. Szczególne owacje publiczności wzbudziły własne kompozycje artystów, którzy w zgodnej opinii fachowców i publiczności zaprezentowali wysoki i wyrównany poziom. Ostatecznie przyznano trzy nagrody. Nagrodę Stowarzyszenia Polskich Przedsiębiorstw Usługowych dla młodych polskich talentów otrzymał najmłodszy uczestnik – M. Rychlewski. Nagrodę jury przyznano Francuzowi – A. Villoutreix. Nagrodę publiczności otrzymała natomiast K. Dąbrowska, laureatka wielu konkursów piosenki aktorskiej w Polsce. Gwiazdą wieczoru była Kasia Kowalska, która – po zakończeniu części konkursowej – wraz ze swoim zespołem w godzinnym programie zaprezentowała swoje największe hity.

W dniu 9 lutego w galowej części festiwalu w wyprzedanej sali koncertowej rozgłośni Deutschlandfunk (ponad 500 osób) wystąpiły – obok artystów z Francji i Niemiec – K. Dąbrowska i K. Kowalska. Kulminacyjnym momentem koncertu był występ jednego z najlepszych polskich basistów – Wojciecha Pilichowskiego.

Festiwal uroczysto zakończono 10 lutego tradycyjnym Matinee w KG RP w Kolonii (ok. 150 osób), w którym udział wzięli artyści, organizatorzy, sponsorzy oraz przedstawiciele miejscowych środowisk kulturalnych, m.in. kierownik Wydziału Kultury Miasta Aachen oraz koordynująca przygotowania do konferencji klimatycznej w Poznaniu – S. Dallalah, wraz z delegacją z ONZ w Bonn.

Konsul generalny RP w Kolonii – Andrzej Kaczorowski, podziękował wszystkim artystom, organizatorom i sponsorom za przygotowanie imprezy, promującej polską kulturę i podkreślającej znaczenie dobrych stosunków wśród państw Trójkąta Weimarskiego. Następnie z krótkim recitalem wystąpili polscy artyści oraz A. Viana z Togo. Ze szczególnym uznaniem publiczności spotkał się występ K. Dąbrowskiej, która otrzymała już wstępne oferty solowego tournée po RFN.

Współpraca Nowego Sącza i Tinley Park

USA – KG RP w Chicago

13 lutego 2008 r. w siedzibie Związku Podhalan w Ameryce Północnej odbyło się uroczyste podpisanie listu intencyjnego o współpracy miast siostrzanych pomiędzy Nowym Sączem a Tinley Park (IL), które poprzedzone zostało, zorganizowaną przez placówkę, konferencją prasową. Udział w tym wydarzeniu wzięły połączone delegacje obydwu miast, na czele których stali prezydent Nowego Sącza – Ryszard Nowak, oraz burmistrz Tinley Park – Edward Zabrocki (ten ostatni pełni swoją funkcję nieprzerwanie od 28 lat). Ponadto, na konferencji obecni byli m.in. Rektor Wyższej Szkoły Biznesu – National Louis University w Nowym Sączu – Richard Magner (pierwszy obcokrajowiec, który objął funkcję rektora uczelni w Polsce), a także kierownictwo najważniejszych polonijnych organizacji, w tym prezes Kongresu Polonii Amerykańskiej oraz Związku Narodowego Polskiego – Frank Spula. W trakcie konferencji, burmistrzowie obu miast – w asyście przewodniczących rad miejskich – dokonali uroczystego aktu podpisania listu intencyjnego o wzajemnej współpracy. Na ceremonię przybyli przedstawiciele mediów amerykańskich, w tym stacje telewizyjne Fox News, CBS 2, radio WBBM oraz kilkunastu polonijnych, w tym trzech telewizyjnych. Kulturalną część uroczystości (występy polonijnych zespołów tanecznych) zorganizowały Klub Przyjaciół Ziemi Sądeckiej oraz Związek Podhalan.

Nawiązanie współpracy siostrzanej było rezultatem wielowymiarowych działań podejmowanych przez polską placówkę we współpracy z władzami obu miast co najmniej od roku. W programie oficjalnej wizyty władz Nowego Sącza w Tinley Park znalazły się m.in. spotkanie mieszkańców Tinley Park z władzami tego miasta oraz reprezentantami konsulatu, jak również konsultacje dotyczące obszarów współpracy. Jednym z takich podstawowych obszarów ma być edukacja, zarówno na poziomie szkolnictwa wyższego, jak i średniego i podstawowego, z uwzględnieniem działającej w Tinley Park sobotniej szkoły języka polskiego.

Obydwa miasta szczególnie nacisk położą na wymianę młodzieży oraz wizyty studyjne nauczycieli. Kolejnymi, rozpatrywanymi w rozmowach roboczych, potencjalnymi obszarami wspólnego działania są: współpraca policji, w tym tworzenie lokalnych centrów zarządzania kryzysowego, wymiana kadry urzędniczej, a także współpraca pomiędzy dwoma parafiami pw. św. Szczepana w Tinley Park a nowosądecką Bazyliką pw. św. Małgorzaty, mająca przybliżać tutejszą Polonię do kraju przodków (większość mieszkańców Tinley Park polskiego pochodzenia nigdy nie odwiedziła Polski). Kolejnym zapowiedzianym etapem realizacji umowy będzie rewizyta władz Tinley Park oraz członków komitetu miast siostrzanych w Nowym Sączu.

W sumie, do chwili obecnej, 30 polskich miast podpisało tego rodzaju umowy partnerskie z podmiotami amerykańskimi na obszarze chicagowskiego okręgu konsularnego. Najstarszą z nich jest umowa zawarta pomiędzy Chicago a Warszawą z 1960 r. W praktyce jednak tylko kilka umów o związkach „siostrzanych” jest w pełni realizowanych. Przykładami takiej owocnej współpracy są m.in. umowa Chicago z Warszawą a także programy pomiędzy Chicago Heights i Wadowicami oraz St. Louis ze Szczecinem. Duże zainteresowanie lokalnej społeczności Tinley Park współpracą z Nowym Sączem (wśród 68 tys. mieszkańców ok. 20 proc. stanowi ludność polskiego pochodzenia), dobre przygotowanie polskiej delegacji do wizyty, jak również wyeksponowanie czynnika edukacyjnego jako priorytetu w przyszłej współpracy pomiędzy miastami, pozwala przypuszczać, iż umowa pomiędzy Tinley Park a Nowym Sączem będzie miała charakter długofalowy.

Podkreślenia wymaga przy tym rola NLU, który jest instytucją niezwykle aktywną na polu promocji Polski, czego najlepszym przykładem była amerykańska premiera multimedialnej wystawy „Ku Wolno-

ści. Polskie Państwo Podziemne 1939–1945, Powstanie Warszawskie 1944”, zorganizowana niedawno właśnie na tej uczelni (kwiecień–maj 2007).

Promocja spraw polskich w mediach niemieckich

Niemcy – KG RP w Kolonii

Dyrektor niemieckiej publicznej rozgłośni radiowo-telewizyjnej Westdeutscher Rundfunk (WDR) – M. Piel, zajęła pisemne stanowisko w sprawie rozszerzenia programu poświęconego polskiej i polonijnej kulturze i historii oraz nawiązania ścisłej współpracy z placówką w kwestii promocji Polski.

M. Piel nawiązała zarówno do bogatych tradycji programów WDR poświęconych Polsce, jak i sąsiedzkiej współpracy. Potwierdziła, iż magazyny kulturalne „west.art” oraz „titel, thesen, temperamente” są otwarte na sztukę, literaturę i muzykę polskich artystów. W tym kontekście szczególne zainteresowanie WDR wzbudził projekt popularyzacji życia i twórczości Chopina przy okazji obchodów Roku Chopinowskiego. Poinformowała także, iż programy i audycje „Weltspiegel”, „Weltweit” i „Europamagazin” regularnie poświęcano w 2007 r. tematyce polskiej. Magazyn „Cosmo TV” poświęcony jest natomiast integracji i współżyciu różnych kultur w RFN (w tym Polonii). Historia polsko-niemiecka to wg M. Piel jeden z najważniejszych tematów podejmowanych w realizowanych przez WDR projektach dokumentalnych. Aktualnie nagrywany jest trzyczęściowy film nt. stosunków polsko-niemieckich w okresie od zakończenia I wojny światowej do zakończenia II wojny światowej. W ramach obchodów 70 rocznicy wybuchu II wojny światowej w przygotowaniu jest także film dokumentalny nt. wojny z Polską. Polsko-niemieckie stosunki to również przedmiot audycji radiowej „Alte und neue Heimat” poświęconej przemianom w Europie Wschodniej po upadku komunizmu i roli osób przesiedlonych w pojednaniu obu narodów. Oferta WDR przewiduje ponadto cykliczne audycje poświęcone polskiej literaturze i poezji oraz polskojęzyczne audycje w ramach „Funkhaus Europa”.

M. Piel wyraziła zainteresowanie rozszerzeniem współpracy rozgłośni z KG RP w Kolonii, w szczególności w zakresie promocji zarówno polskiej, jak i polonijnej kultury i sztuki oraz historii stosunków polsko-niemieckich. Szczególne zainteresowanie WDR wzbudziły projekty „Chopin 2010” i Festiwal Piosenki Aktorskiej Paryż–Kolonja–Wrocław. WDR jest otwarte także na propozycje objęcia patronatem medialnym wybranych imprez czy też przygotowania i emisji reportażu o polskich osobistościach życia politycznego, naukowego, gospodarczego i kulturalnego żyjących i działających na terenie RFN.

TVP w Kolonii

Niemcy – KG RP w Kolonii

8–9 lutego w okręgu konsularnym KG w Kolonii gościła ekipa TVP Polonia. Red. Monika Mazanek-Wilczyńska ze szczecińskiego oddziału telewizji polskiej, wraz z operatorem, podczas swojego pobytu przygotowywała materiał filmowy dotyczący odbywającego się w tym czasie w Kolonii festiwalu „Chanson Festiwal” oraz problemów Polaków w Niemczech (o pobytku ekipy TVP zob. też w dziale „Edukacja polonijna”).

„Chanson Festiwal”, organizowany przez Polsko-Niemieckie Towarzystwo Kulturalne „Polonica” e.V., promuje młodych artystów z Polski, Niemiec i Francji i jest ważną formą promocji w Kolonii m.in. polskiej kultury. Festiwal, zorganizowany po raz 19., w swoich początkach łączył artystów z państw oddzielonych od siebie granicami. Muzyka spełniała w tym czasie istotną rolę jednoczenia artystów z Francji, Niemiec i Polski. Również współcześnie „Chanson Festiwal” ma podobną rolę do spełnienia, mimo braku kontroli granicznych we wspólnej Europie. Festiwal jest modelem małego Trójkąta Weimarskiego.

Ekipa TVP Polonia spotkała się także z przedstawicielami środowiska kulturalnego w Niemczech, m.in. z młodzieżą tworzącą grupę teatralną „Teatr Podium”. Spotkanie odbyło się w Bergisch Gladbach w domu pomysłodawczyni teatru – Barbary Olchawy. Młodzież i B. Olchawy podkreślili istotną rolę stworzonego teatru dla motywowania do nauki języka polskiego i kształtowania przywiązania do Polski. „Teatr Podium”, poprzez współpracę z warszawskim ogniskiem teatralnym państwa Machulskich, daje dzieciom i młodzieży możliwość bezpośredniego kontaktu z Polską oraz doskonalenia języka polskiego.

Dziennikarze odwiedzili także restaurację „Gdańska” w Oberhausen, która jest nieformalnym centrum promocji kultury polskiej w mieście. Jej właściciel – Czesław Gołębiowski, został w ostatnim czasie odznaczony przez prezydenta RP Złotym Krzyżem Zasługi za wkład w promocję Polski za granicą. Publicyści mieli ponadto okazję do rozmowy z artystami niemieckimi związanymi z restauracją, a także z Michałem Noconiem, reżyserem wystawianego w restauracji spektaklu „Emigranci” Sławomira Mrożka. Sztuka wystawiona została w języku niemieckim i bierze w nim udział dwóch niemieckich aktorów. Ze

względu na duże zainteresowanie spektaklem i dobre recenzje, planowane jest wystawienie „Emigrantów” również poza Oberhausen, m.in. w siedzibie KG RP w Kolonii.

Festiwal Wielokulturowości w Australii

Australia – KG RP w Canberze

Od 8 do 17 lutego 2008 r. w Canberze trwał coroczny Festiwal Wielokulturowości, w którym prezentowane są osiągnięcia i dorobek kulturalny narodów z całego świata.

9 lutego ambasady 17 krajów UE oraz przedstawicielstwo Unii podczas zorganizowanego w tym dniu festynu zaprezentowały „Ulicę Europejską” (zabrakło m.in. Finlandii, Litwy, Łotwy, Estonii, Czech i Słowacji). Na ustawionych w centrum miasta stoiskach poszczególne ambasady promowały przez cały dzień swoje kraje. Stoisko polskie należało do najlepiej wyposażonych i najbardziej efektownych i cieszyło się dużym zainteresowaniem. Zwiedzający dowiadywali się przede wszystkim o możliwości spędzenia urlopu w Polsce lub odwiedzenia naszego kraju w ramach podróży po Europie. Chętnie brali prospekty, poświęcone nie tylko atrakcjom turystycznym, lecz także studiom w Polsce, możliwościom robienia biznesu, wybranym aspektom historii i życiu kulturalnemu. Według prasy stołecznej, na festyn przybyło co najmniej 50 tysięcy osób.

Jak w latach poprzednich, na scenie nie zabrakło zespołu „Wielkopolska” z Canberry, w którym tańczy już kolejne, najmłodsze pokolenie Polaków osiadłych na ziemi australijskiej. Wystąpiły również: zespół pieśni i tańca „Lajkonik” i zespół folklorystyczny „Syrenka” z Sydney. Swoje stoiska z tradycyjnymi daniami i napojami oraz materiałami informacyjnymi miały także Klub Orla Białego i Koło Polek.

Koncert muzyki polskiej w Montrealu

Kanada – KG RP w Montrealu

13 lutego, w ramach obchodów 400-lecia miasta Quebec, odbył się w Teatrze Wielkim – zorganizowany przy udziale KG RP w Montrealu – koncert muzyki polskiej w wykonaniu Wielkiej Orkiestry Symfonicznej Quebecu pod dyrekcją Antoniego Wita. W jego trakcie zagrano utwory Kilara, Lutosławskiego i Chopina. Prawie dwutysięczna publiczność reagowała spontanicznie na polską muzykę, szczególnie „Krzesany” Kilara spotkał się z ogromnym aplauzem.

Zarówno koncert, jak i cocktail wydany po prezentacji, zgromadził licznych gości oficjalnych z merem Quebecu i przedstawicielami rządu quebeckiego. Po koncercie w prasie quebeckiej ukazały się pochlebne recenzje dotyczące zarówno dyrygenta, jak i doboru utworów kompozytorów polskich.

Pokaz filmu „Katyń” w Dublinie

Irlandia – Ambasada RP w Dublinie

17 lutego 2008 r. w ramach Międzynarodowego Festiwalu Filmowego w Dublinie został zaprezentowany film Andrzeja Wajdy „Katyń”. Był to pokaz galowy, na który została zaproszona aktorka grająca jedną z głównych ról w filmie – Danuta Stenka. Przed pokazem Ambasada RP w Dublinie zorganizowała uroczyste przyjęcie. Ambasador RP w Dublinie – dr Tadeusz Szumowski, pokrótce zarysował gościom tło historyczne filmu. Danuta Stenka odczytała list od Andrzeja Wajdy adresowany do gości. Po projekcji filmu miało miejsce niezwykle udane spotkanie aktorki z publicznością. Bilety na galowy pokaz filmu Katyń zostały wyprzedane w przeciągu kilku dni od oficjalnego ogłoszenia programu festiwalu, w związku z czym organizatorzy zrobili dodatkowy pokaz filmu.

Podczas przyjęcia zainauguował swoją działalność Polski Klub Filmowy – organizacja założona przez Richarda Carolana, mająca na celu popularyzację polskiej kinematografii w Irlandii poprzez prezentację filmów polskich w kinach kilkunastu największych miastach irlandzkich. Pierwszym filmem zaprezentowanym w Irlandii przez Polski Klub Filmowy był „Komornik” Feliksa Falka. Kolejne filmy, których pokazy są planowane na najbliższe miesiące, to „Jasne błękitne okna” B. Lindy oraz „Rezerwat” Ł. Palakowskiego.

W ramach Międzynarodowego Festiwalu Filmowego w Dublinie zaprezentowano również dwa inne polskie filmy: „Sztuczki” A. Jakimowskiego oraz „Plac Zbawiciela” K. Krauze.

Stypendia polskie dla studentów i naukowców w Rosji

Rosja – KG RP w Petersburgu

18 lutego 2008 r. w Konsulacie Generalnym RP w Sankt Petersburgu odbyło się spotkanie poświęcone perspektywom rozwoju polsko-rosyjskiej współpracy naukowej. Uczestniczyli w nim, obok pracowników konsulatu i Instytutu Polskiego, C. Błasik – prezes SKO „Polonia”, L. Szyszko – prezes Związku Polaków w St. Petersburgu, stypendyści Fundacji Semper Polonia, młodzież polonijna oraz studenci petersburskich uczelni.

Przybyłym zaprezentowano następujące programy stypendialne dla młodych naukowców i działaczy społecznych: Program Stypendialny Rządu RP dla Młodych Naukowców, Program Stypendialny im. L. Kirklanda, VIII Studium Europy Wschodniej, XVIII Wschodnia Szkoła Letnia. Programy te adresowane są głównie do absolwentów i doktorantów miejscowych uczelni oraz działaczy społecznych, którzy zdobyłą w czasie studiów w Polsce wiedzę i doświadczenie będą mogli wykorzystać po powrocie w pracy naukowej i społecznej.

Swoimi spostrzeżeniami, dotyczącymi udziału w tego rodzaju projektach, podzielił się Ł. Jeziński, doktorant na Wydziale Historycznym Uniwersytetu Petersburskiego, działacz SKO „Polonia” w St. Petersburgu, obecnie studiujący w Studium Europy Wschodniej na Uniwersytecie Warszawskim, oraz A. Bortowa, absolwentka Wydziału Stosunków Międzynarodowych Uniwersytetu Petersburskiego, działaczka polonijna. A. Bortowa przedstawiła również ideę otwarcia w St. Petersburgu oddziału Forum Młodych Dyplomatów, mającą na celu aktywizację środowiska polonijnego i zaangażowanie młodych w działalność społeczną na rzecz polskiej diaspory w FR.

Podsumowanie XVI Finału

Wielkiej Orkiestry Świątecznej Pomocy w Kanadzie

Kanada – KG RP w Toronto

20 lutego 2008 r. w Konsulacie Generalnym RP w Toronto odbyło się spotkanie podsumowujące XVI Finał Wielkiej Orkiestry Świątecznej Pomocy w Mississaudze i Kanadzie. W Toronto i Mississaudze kwestowano podczas całego weekendu 11–13 stycznia 2008 r. Po dwóch latach przerwy finałowy koncert wrócił do Centrum Kultury Polskiej im. Jana Pawła II, co niewątpliwie wpłynęło na ogromną frekwencję Polaków, którzy po mszy w pobliskim kościele św. Maksymiliana Kolbego tłumnie odwiedzali orkiestrową imprezę. Wzorem lat ubiegłych, oprócz koncertu, odbyły się aukcje i loteria, w której główną nagrodą był bilet lotniczy do Polski, popularnością cieszyła się tradycyjna grochówka za dolara.

Ogółem zebrano prawie 16,5 tysiąca dolarów do a loteria i aukcja przyniosły dodatkowe prawie 5,5 tysiąca. Wydatki organizacyjne związane z kosztem wynajmu sali, nagłośnienia, oświetlenia i ubezpieczenia imprezy zostały pokryte z wpłat sponsorów. Otwarcie koncertu finałowego odbyło się już tradycyjnie z udziałem konsula generalnego RP. Podczas spotkania w konsulacie główna organizatorka i koordynatorka WOŚP w Mississaudze, Anna Bocheńska, wręczyła konsulowi generalnemu symboliczny czek na rekordową sumę 30 tys. dolarów kanadyjskich. Na kwotę tę składają się wpływy ze wszystkich sztabów w Kanadzie: najwięcej, bo 22.215 dolarów, przekazał sztab w Mississaudze, 6.500 dolarów uzbierała Polonia w Ottawie oraz 1.285 dolarów wpłacił sztab z Vancouver. Pieniądze te, bez żadnych dodatkowych opłat, zostaną przekazane do Polski za pośrednictwem Pekao American Express Travel Services. Wszyscy wolontariusze i sponsorzy otrzymali pamiątkowe podziękowania od Jerzego Owsiaaka.

Spotkanie aktorów i producentów filmu „Katyń” z Polonią Los Angeles

USA – KG RP w Los Angeles

23 lutego 2008 r. odbyło się spotkanie grupy aktorów oraz producentów filmu „Katyń” z Polonią Los Angeles. Uczestniczyli m.in.: Artur Żmijewski, Andrzej Chyra, Magdalena Cielecka, Paweł Małaszyński oraz Agnieszka Odorowicz (PISF), Maciej Karpiński (PISF), Michał Kwieciński (Akson Studio), Marcin Ogiński (Akson Studio), Zuzanna Łapicka-Olbrychska (TVP), Sławomir Józwick (Agencja Filmowa TVP). Andrzej Wajda, który przybył do LA na galę rozdania Oscarów w związku z nominacją jego filmu, ze względu na chorobę nie mógł uczestniczyć w spotkaniu w Klubie Kultury im. H. Modrzejewskiej, w którym wzięło udział ok. 150 osób.

Wystawa „Prehistoryczne kopalnie krzemienia w Polsce” w Muzeum Hrabstwa Caban

Irlandia – Ambasada RP w Dublinie

24 lutego 2008 r. w Muzeum hrabstwa Cavan w miejscowości Ballyjamesduff została uroczystie otwarta wystawa „Prehistoryczne kopalnie krzemienia w Polsce”. Wystawa została wypożyczona ze zbiorów Narodowego Muzeum Archeologicznego w Warszawie, które to muzeum jest również współorganizatorem wystawy. Oficjalnego otwarcia wystawy dokonał dyrektor warszawskiego muzeum, dr Wojciech Brzeziński. Ambasadę reprezentowała dyrektor Polskiego Ośrodka Konsultacyjnego działającego w mieście Cavan, pani Agnieszka Adamska, która przybyła na uroczystość z grupą nauczycieli i dzieci ze szkoły. Wystawa prezentowana jest do końca marca 2008 r.

Rok Herberta w Katalonii

Hiszpania – KG RP w Barcelonie

25 lutego 2008 r. został oficjalnie zainaugurowany w Katalonii Rok Zbigniewa Herberta. Gospodarzami spotkania w Aula Magna Uniwersytetu Barcelońskiego byli: pełnomocnik rektora ds. kultury i dziedzictwa uniwersytetu – dr Salvador Claramunt, oraz dziekan Wydziału Filologii UB – dr Monsterrat Capms. W części oficjalnej wziął również udział wicedyrektor Wyższej Szkoły Aktorskiej (Escola Superior d'Art Dramatic) Instytutu Teatru – Josep lluis Guardiola, oraz konsul generalny RP w Barcelonie.

Dziekan Wydziału Filologii oficjalnie ogłosiła IV konkurs na tłumaczenie literatury polskiej, poświęcony w tym roku Herbertowi.

Konkurs skierowany jest do studentów filologii słowiańskiej. KG RP w Barcelonie współorganizuje konkurs i, podobnie jak w poprzednich jego edycjach, finansuje nagrody dla laureatów – 2 bilety lotnicze dla zdobywców pierwszego miejsca w kategorii języka hiszpańskiego i katalońskiego oraz „Słownik Poprawnej Polszczyzny” PWN dla uczestników konkursu.

W ramach inauguracji KG RP w Barcelonie zorganizował spektakl „Pan Cogito słucha muzyki”. Studenci III roku Wyższej Szkoły Aktorskiej Katalońskiego Instytut Teatru zaprezentowali 9 wybranych przez siebie wierszy poety, ich recytacjom zaś towarzyszyła muzyka gitarowa w wykonaniu zaproszonych z Polski artystów – rodzeństwa Anny i Łukasza Pietrzak. W ramach spektaklu placówka przedstawiła postać poety oraz program obchodów „Herbert 2008” oraz zaprosiła do udziału w quizie „Herbert 2008. Mój ulubiony wiersz”. Placówka stworzyła adres elektroniczny herbert2008@kgbarcelona.org, na który uczestnicy quizu wysyłają tytuł wybranego wiersza. Konsulat nawiązał kontakt z katalońskim radiem, by recytowane wiersze emitowane były na jego antenie. KG RP w Barcelonie przygotowuje szczegółowy opis projektu nagrania CD promującego Rok Herberta i Rok Chopinowski.

Spośród uczestników quizu zostanie wylosowany zwycięzca, który wraz z rodziną zostanie zaproszony na kolację do polskiej restauracji w Barcelonie. Losowanie odbędzie się w listopadzie 2008 i zostanie połączone z wręczeniem nagród laureatom konkursu na tłumaczenie i zamknięciem obchodów.

Nakład pierwszego wydania hiszpańskiego przekładu wierszy Herberta w tomiku „Raport z obleżonego miasta i inne wiersze” z 1993 r. został dawno wyczerpany, lecz madryckie Wydawnictwo „Hiperion” przyłączyło się do obchodów „Herbert 2008”, dzięki czemu KG RP w Barcelonie wręczył współorganizatorom inauguracji tomik poezji Herberta.

EDUKACJA POLONIJNA

Studniówka uczniów Społecznej Szkoły Polskiej w Baranowiczach

Białoruś – KG RP w Brześciu

2 lutego 2008 r. w Domu Polskim w Baranowiczach odbyła się studniówka uczniów XI klasy Społecznej Szkoły Polskiej im. T. Reytana. Tradycyjnie już uroczystość rozpoczęto wniesieniem sztandaru SSP i odśpiewaniem „Roty”. Dalszą część, na którą złożył się przygotowany przez nauczycieli, uczniów oraz ich rodziców program artystyczny, zainaugurowano polonezem, wykonanym przez tegorocznych abiturientów do muzyki W. Kilara. W spotkaniu udział wzięli przedstawiciele korpusu dyplomatyczno-

konsularnego – ambasador H. Litwin wraz z konsulami. W studniówce udział wzięli przedstawiciele Zarządu ZPB, na czele z prezes A. Borys. Ze strony białoruskiej w uroczystości uczestniczyli przedstawiciele Kuratorium Oświaty z Baranowicz.

Konsul generalny RP w Brześciu – J. Książek, uhonorował zasłużonych nauczycieli SSP w Baranowiczach okolicznościowymi dyplomami.

Olimpiada Literatury i Języka Polskiego w Odessie

Ukraina – KG RP w Odessie

2 lutego 2008 r. w szkole numer 121 w Odessie odbyły się eliminacje okręgowe do kolejnej Olimpiady Literatury i Języka Polskiego. Przeprowadziła je komisja, powołana przez konsula generalnego RP w Odessie – Wiesława Mazura. W jej skład wchodziło 3 nauczycieli języka polskiego oraz przedstawiciel konsulatu. Do egzaminu pisemnego przystąpiło 13 uczniów z klas od 7 do 11 z Kiercza, Jużnoukraińska i Odessy. W części pisemnej uczestnicy przechodzili test potwierdzający średni poziom znajomości języka polskiego (test rozumienia tekstu i gramatyczny), pisali dyktando oraz rozprawkę. Do etapu ustnego komisja zakwalifikowała 5 uczniów. W trakcie tej części Olimpiady uczestnicy wybierali 3 polskie utwory literackie z różnych epok, w tym obowiązkowo co najmniej jeden dłuższy utwór prozatorski i co najmniej jeden wybór poezji. Do zawodów ogólnoukraińskich zakwalifikowało się 5 osób (wszystkie ze szkoły nr 121 w Odessie).

Laureaci i finaliści Olimpiady otrzymują wolny wstęp na studia na filologię polską na wybranym uniwersytecie i pięcioletnie stypendium rządu RP. Osoby, wybierające kierunek inny niż filologia polska, w ostatnich latach były zwalniane z pierwszego testu zdawanego przed komisją MEN przez uczniów ubiegających się o przyjęcie na studia w Polsce, jeśli był to test humanistyczny. Musiały spełnić również pozostałe warunki, stawiane kandydatom przystępującym do egzaminów MEN.

TVP o edukacji polskiej w Niemczech

Niemcy – KG RP w Kolonii

8–9 lutego w okręgu konsularnym KG w Kolonii gościła ekipa ze szczecińskiego oddziału TVP Polonia (w ramach realizacji projektu kulturalno-edukacyjnego; zob. też rozdz. „Kultura”).

Redaktor Monika Mazanek-Wilczyńska wraz z operatorem odbyła kilka spotkań dotyczących problemów nauczania języka polskiego w RFN, m.in. w polskim konsulacie. Relatywnie dobrze rozwija się nauczanie języka polskiego na terenie Nadrenii Północnej-Westfalii, w Nadrenii-Palatynacie powstają nowe punkty nauczania. Istnieje nadzieja, że mimo złożonej sytuacji w Hesji, możliwe będzie nauczanie języka polskiego w systemie oświaty i w tym landzie. Konsulowie polscy podkreślili, iż w rozmowach z niemieckim partnerem kładą nacisk na realizację polsko-niemieckiego traktatu z 1991 r., że podczas spotkania polsko-niemieckiej grupy roboczej poświęconej nauczaniu języka polskiego, które odbyło się w Berlinie w styczniu br., przedstawiciel niemieckiego rządu federalnego także podkreślił konieczność realizacji zapisów traktatu z 1991 r.

W Mönchengladbach publicystka odwiedziła prezesa Polskiej Macierzy Szkolnej w Niemczech – Józefa Malinowskiego. Spotkanie to miało na celu przekazanie TVP wniosków dotyczących zorganizowanego 18 i 19 stycznia Europejskiego Sympozjum Polskich Macierzy Szkolnych.

Red. M. Mazanek-Wilczyńska spotkała się także z uczniami kolońskiej klasy prowadzonej przez przewodniczącą Związku Nauczycieli Języka Polskiego i Pedagogów w Niemczech – Lilianę Barejko-Knops, która przygotowała występ taneczny najmłodszych uczniów, a także lekcję pokazową języka polskiego i kultury polskiej uczniów starszych. W trakcie rozmów uczniowie podkreślali fakt znaczenia obcowania z językiem polskim w kształtowaniu przywiązania do Polski. Zwrócono jednocześnie uwagę na obawy dotyczące likwidacji grup z językiem polskim w starszych klasach i uniemożliwienie w przyszłości zdawania języka polskiego na maturze.

Wypoczynek młodzieży polonijnej w Argentynie

Argentyna – Ambasada RP w Buenos Aires

Na zaproszenie prezesa Polskiej Macierzy Szkolnej (PMS) na początku lutego Ambasador RP – Zdzisław Ryn, odwiedził ośrodek rekreacyjno-wakacyjny tej organizacji w La Granja (Prowincja Kordoba). Towarzyszyli mu Andrzej Jezierski – wiceprezes Związku Polaków w Argentynie oraz wiceprezes PMS – Mariusz Strzelecki. Dla przebywającej tam młodzieży polonijnej z różnych regionów Argentyny Ambasador wygłosił dwie pogadanki, ilustrowane filmami i przezroczami („Jan Paweł II – miłośnik gór i przyrody” oraz „Ignacy Domeyko – wzór uczonego i patrioty”). A. Jezierski przygotował edukacyjny program muzyczny. Pokazano też reportaż filmowy o kulturze huculskiej.

Ośrodek jest położony w malowniczej okolicy podgórskiej w odległości ok. 60 km od Kordoby. Przez teren, będący własnością PMS, przepływa rzeka z atrakcyjnymi wodospadami. Parterowe pawilony mogą pomieścić kilkudziesięciu uczestników w każdym turnusie. Ośrodek posiada wystarczające zaplecze gastronomiczne oraz pomieszczenia edukacyjne i rekreacyjne w razie niepogody. Program pobytu jest zbliżony do programów harcerskich i jest wzbogacony atrakcyjną ofertą kulturalną i muzyczną. Uwzględnia naukę języka polskiego. Na terenie ośrodka istnieje kaplica obsługiwana przez polskiego księdza.

Kierownictwo ośrodka przewiduje zmiany organizacyjne w celu wydłużenia czasu jego eksploatacji i udostępnienie turystom dla pozyskania środków na utrzymanie. Mimo niedawnego remontu ośrodek wymaga modernizacji.

Rozpoczęcie kursów języka polskiego w dwóch petersburskich uczelniach

Rosja – KG RP w Petersburgu

15 lutego 2008 r. w siedzibie Państwowego Uniwersytetu Ekonomiki i Finansów w St. Petersburgu nastąpiło uroczyste podpisanie porozumienia o rozpoczęciu działalności Kursów Języka i Kultury Polskiej na tej uczelni. Porozumienie podpisał rektor Uniwersytetu Igor Maksymcew, a ze strony Instytutu Polskiego – Cezary Karpiński. Nauka na kursach jest bezpłatna, a odbywać się będzie w systemie dwuletnim. Słuchaczami są studenci Uniwersytetu II–IV roku, w dwóch grupach.

25 lutego rozpoczęła się nauka języka polskiego również na Uniwersytecie im. A. Hercena oraz w Związku Notariuszy St. Petersburga. Ogólna liczba uczących się w tym semestrze obejmuje ponad 40 osób. Wykładowcami są poloniści, pracownicy naukowci Uniwersytetu Państwowego im. Łomonosowa – Olga Gusiewa i Andrzej Babanow, oraz lektor języka polskiego – A. Lewandowska. Zgodnie z porozumieniem IP finansuje wynagrodzenia wykładowców oraz dostarcza materiały i pomoce do nauki języka.

Rozpoczęcie kursów jest ważnym wydarzeniem w działalności IP i znaczącym uzupełnieniu dotychczasowej oferty programowej, rozszerzającym możliwości promocji języka polskiego i wychodzącym na przeciw oczekiwaniom miejscowych środowisk.

Szkoła polonijna w Tokio

Japonia – Ambasada RP w Tokio

16 lutego zainaugurowano zajęcia w szkole polonijnej dla dzieci z rejonu Tokio. W pierwszych zajęciach z języka polskiego uczestniczyła grupa jedenaściorga dzieci. Szkoła powstała w wyniku wspólnej inicjatywy i działań ambasady oraz przedstawicieli Polonii. Przygotowania, nabór i organizację zajęć przeprowadził wydział konsularny ambasady. Jest to pierwsze tego rodzaju przedsięwzięcie na terenie Japonii.

Zajęcia odbywają się co dwa tygodnie w soboty na terenie ambasady. Dzieci, w zależności od poziomu, zostały podzielone na dwie grupy. Zajęcia prowadzi dwoje nauczycieli z doświadczeniem w nauczaniu języka polskiego. Jest również trzecia osoba współpracująca, na wypadek zastępstwa i pomocy w przygotowywaniu materiałów itp.

Po pierwszych zajęciach zarówno rodzice, jak i dzieci wyrażały duże zadowolenie z ich rozpoczęcia i zadeklarowały stałe uczestnictwo, mimo że dla niektórych dojazd zabiera nawet dwie godziny w jedną stronę. Organizatorzy spodziewają się stałego napływu nowych uczniów.

Spotkanie ze studentami uczącymi się języka polskiego

Finlandia – Ambasada RP w Helsinkach

21 lutego 2008 r. w Uniwersytecie w Helsinkach odbyło się spotkanie konsula z lektorką języka polskiego Katedry języków słowiańskich i bałtyckich – Izabelą Jakubek, oraz grupą studentów uczących się języka polskiego. Spotkanie miało na celu propagowanie języka polskiego wśród młodzieży uniwersyteckiej, a również podkreślenie zainteresowania konsulatu rolą lektoratu w strukturze uczelni. W czasie spotkania przekazano materiały o Polsce i piętnaście egzemplarzy książki „Cesarz” R. Kapuścińskiego.

MIEJSCA PAMIĘCI NARODOWEJ

ROCZNICE

Uczczenie polskich legionistów w Koszycach *Słowacja – Ambasada RP w Bratysławie*

Na Osiedlu Ťahanowce w Koszycach znajduje się renesansowa kapliczka z połowy XVII wieku. Stoi na miejscu pochówku 26 polskich legionistów, ochotników, którzy polegali w bitwie w grudniu 1848 r. w trakcie osłaniania odwrotu wojsk węgierskich. Kapliczka czczona jest jako miejsce wiecznego spoczynku Polaków, a władze samorządowe umieściły jej obraz w herbie dzielnicy Ťahanowce.

Mocno zniszczoną kapliczkę wyremontowano w 2002 r., lecz jej rekonstrukcja nie została zakończona. Strona polska włączyła się czynnie w dalsze prace renowacyjne. W chwili obecnej do zrekonstruowania pozostało tylko malowidło.

19 grudnia 2007 r. odbyło się uroczyste otwarcie odnowionej kapliczki oraz tablicy ku czci polskich legionistów z udziałem przedstawicieli polskiej ambasady, hierarchii kościelnej i samorządowców słowackich i polskich.

Obchody 145. rocznicy wybuchu Powstania Styczniowego *Białoruś – KG RP w Brześciu*

20 stycznia 2008 r., z udziałem przedstawiciela konsulatu, na cmentarzu katolickim w Szczytnikach k. Brześcia odbyły się symboliczne obchody (przy grobie jednego z powstańców 1863 r.) 145. rocznicy wybuchu Powstania Styczniowego. Z inicjatywy proboszcza parafii polskich w Wysokiem Litewskim, Kamieńcu i Wołczynie w uroczystości wzięła udział grupa miejscowych Polaków oraz polska nauczycielka wraz z uczniami i ich rodzicami. Należy podkreślić, że przy tamtejszych parafiach udaje się organizować żyjącą na terenach przygranicznych miejscową, niewielką, społeczność Polaków w coraz bardziej skonsolidowaną grupę „obywatelską”.

Tablica pamiątkowa w byłych zakładach zbrojeniowych „Reimahg” *Niemcy – KG RP w Lipsku*

Władze miasta Walpersberg wyremontowały i przekazały oficjalnie miejscowemu Stowarzyszeniu i Badań Historii Walpersberg – zniszczoną przez wandalów w 2007 r. – tablicę upamiętniającą polskich robotników przymusowych w zakładach zbrojeniowych „Reimahg” z czasów II wojny światowej.

Przewodniczący Stowarzyszenia – Markus Gleichmann, poinformował polski konsul, iż Stowarzyszenie wraz z władzami miast przygotowuje uroczyste obchody rocznicy zakończenia II wojny światowej, w której zaplanowano udział przedstawicieli byłych robotników przymusowych z Belgii i Włoch. Stowarzyszenie poszukuje kontaktu z polskimi robotnikami przymusowymi w zakładach „Reimahg” w celu zaproszenia ich do wzięcia udziału w tych uroczystościach.

Obchody na Białorusi 210. rocznicy śmierci króla Stanisława Augusta *Białoruś – KG RP w Brześciu*

12 lutego 2008 r. – z inicjatywy polskiego konsulatu – odbyły się uroczyste obchody 210. rocznicy śmierci ostatniego króla Rzeczypospolitej Obojga Narodów – Stanisława Augusta Poniatowskiego. Uroczystości miały miejsce w Brześciu i Wołczynie, gdzie Stanisław August został ochrzczony w kościele pw. Świętej Trójcy i gdzie znajduje się jego symboliczna mogiła.

Część pierwsza obchodów odbyła się w Wołczynie. Oficjalna delegacja, na czele z Ambasadorem RP w Mińsku – Henrykiem Litwinem, oraz Konsulem Generalnym RP w Brześciu – Jarosławem Książkiem, złożyła wieńce pod murami zdewastowanego budynku kościoła, który przez kilkadziesiąt lat był

magazynem nawozów sztucznych, i wzięła udział w krótkiej modlitwie, której poprowadził proboszcz wolczyńskiej parafii, zaangażowany w działania na rzecz zwrotu świątyni wiernym. Kwiaty złożyli także przedstawiciele Związku Polaków na Białorusi i Polskiej Macierzy Szkolnej, reprezentanci władz Lublina – wiceprezydent i przedstawiciel wojewody, Stowarzyszenia „Wspólnota Polska” z Siedlec oraz miejscowe władze.

Wolczyn znajduje się w strefie nadgranicznej, należało więc uzyskać od władz RB odpowiednie przepustki, co wymagało starań ze strony i KG w Brześciu, i Ambasady RP w Mińsku.

W drugiej części obchodów, które miały miejsce w brzeskim kościele pw. Podwyższenia Krzyża Świętego, odprawiona została uroczysta msza w intencji Stanisława Augusta Poniatowskiego, zmarłego 12 lutego 1798 r. w Petersburgu. Nabożeństwo, koncelebrowane przez kilkunastu księży pod przewodnictwem ks. bp. Kazimierza Wielikosiela, w całości odprawione zostało w języku polskim. Wzięli w nim udział przedstawiciele polskiego korpusu dyplomatyczno-konsularnego, władz białoruskich (miejskich i obwodowych) i polskich rejonów przygranicznych, Polacy z brzeskiego okręgu konsularnego oraz przedstawiciele wszystkich liczących się w Brześciu środowisk intelektualno-artystycznych, opiniotwórczych (w tym również mediów).

Uroczystości poświęciło „Requiem na śmierć Króla Stanisława Augusta” Józefa Kozłowskiego w wykonaniu solistów oraz Chóru Warszawskiej Opery Kameralnej pod dyrekcją Ryszarda Zimaka. „Requiem” po raz pierwszy zostało wykonane w Petersburgu 26 lutego 1798 r. w czasie uroczystości pogrzebowych ostatniego króla Polski.

Koncert został przyjęty entuzjastycznie nie tylko przez zgromadzonych w kościele Polaków, ale także Białorusinów.

Obchody na Białorusi 250. rocznicy śmierci Juliana Ursyna Niemcewicza

Białoruś – KG RP w Brześciu

16 lutego 2008 r. miejscowe władze (rada obwodowa obwodu brzeskiego – obecny był jej przewodniczący) zorganizowały w Skokach k. Brześcia (miejsce urodzin) obchody 250 rocznicy śmierci Juliana Ursyna Niemcewicza, który zmarł 16 lutego 1858 r. na emigracji we Francji.

W Skokach znajduje się ruina dawnego dworku Niemcewiczów (pozbawiona okien, nieotynkowana, z uszkodzonym blaszanym dachem, ale ogrodzona). Odbudowa tego obiektu trwa już wiele lat, jednak bez widocznych pozytywnych efektów. W czasach radzieckich część dworku została zasłonięta przez gmach nowej szkoły, a w zdziczałych resztkach parku dworskiego postawiono pomni ku czci Armii Czerwonej. W samych Skokach do tej pory nie kultywowano tradycji niemcewiczowskiej.

Znajdująca się nieopodal dworku niewielka kaplica z miejscami wiecznego spoczynku członków rodziny Niemcewiczów została w początku lat 50. ub. wieku zburzona. Obecnie teren pokościelny jest, a ze strony proboszcza z pobliskich Czerniawczyc czynione są starania o zgodę na odbudowę świątyni. Do tej pory jednak nie przyniosły one pozytywnego efektu. Wg jego opinii w Skokach i okolicach mieszka kilkadziesiąt rodzin katolickich – w większości z polskimi korzeniami.

Uroczystości niemcewiczowskie w Skokach zostały zapoczątkowane złożeniem kwiatów pod XVIII-wieczną tzw. kolumną św. Rafała, znajdującą się w pobliżu dawnej posiadłości Niemcewiczów. Następnie w miejscowej szkole odbyło się spotkanie z udziałem brzeskich władz obwodowych i miejscowych. Z Polski zaproszony został starosta białskopodlaski (po drugiej stronie Bugu, w Polsce w miejscowości Neple znajduje się szkoła im. Niemcewicza, z którą Skoki nawiązały już wcześniej współpracę) oraz konsul generalny RP w Brześciu. Obecna była miejscowa telewizja i prasa.

W czasie uroczystych obchodów wygłoszonych zostało kilka przemówień i referatów dotyczących postaci Niemcewicza. Przedstawiano go jako „białoruskiego ziemiaka”, w niewielkim tylko stopniu wiążąc jego działalność i twórczość z realiami historycznymi doby upadku Rzeczypospolitej. Przedstawiano plany odbudowy dworku Niemcewiczów, stworzenia w nich muzeum i ew. centrum kulturalnego.

Konsul generalny RP w Brześciu w wystąpieniu zwrócił uwagę na to, że Niemcewicz nie działał w próżni, należał bowiem do pokolenia ludzi broniących, a następnie aktywnie walczących o wolność Rzeczypospolitej. W Polsce jego postać jest znana, jego dzieła są w spisie lektur szkolnych, stąd też trudno zgodzić się z podawanymi w czasie spotkania twierdzeniami, iż jego postać była do tej pory zupełnie nieznaną. Można raczej myśleć o wspólnym spożytkowaniu istniejącego, polskiego dorobku badawczego – zarówno na polu historii, jak i literaturoznawstwa.

Część artystyczną imprezy (polskie tańce narodowe i ludowe) zapewnił zespół „Karolinka”, który obecnie, po dłuższym okresie trudności, zmienił formułę i występuje jako zespół Polskiej Macierzy Szkolnej w Brześciu.

Zorganizowane obchody rocznicy śmierci Niemcewicza wpisują się w cykl działań mających ożywić białoruską politykę historyczną i wzbogacić panteon wielkich postaci własnej historii. O ich związkach z Polską (czy szerzej – o tradycji dawnego wspólnego państwa) mówi się niewiele i z wyraźną niechęcią.

Inicjatywa na rzecz upamiętnienia pobytu G. Herlinga-Grudzińskiego w łagrze w Jarcewie

Rosja – KG RP w Petersburgu

20 lutego 2008 r. delegacja KG RP w Sankt Petersburgu złożyła wizytę w miejscowości Jercewo w obwodzie archangielskim w celu zbadania możliwości realizacji projektu ustanowienia znaku pamięci poświęconego G. Herlingowi-Grudzińskiemu, który był więźniem sowieckiego łagru w tej miejscowości. Pierwszy przyjazd polskiej delegacji do Jercewa spotkał się z serdecznym przyjęciem miejscowych władz. Przedstawiony przez nią projekt ustanowienia znaku pamięci został przyjęty z zainteresowaniem i aprobatą zarówno przez mera miejscowości, jak i deputowanych miejscowego samorządu. Postać polskiego pisarza znana jest niektórym mieszkańcom Jercewa – w miejscowej bibliotece znajduje się egzemplarz rosyjskiego tłumaczenia „Innego świata”, w którym G. Herling-Grudziński opisał swój pobyt w łagrze w Jercewie.

Odsłonięcie w Strasburgu tablicy poświęconej Czesławowi Sieradzkiemu

Francja – KG RP w Strasburgu

24 lutego odsłonięto w Strasburgu tablicę pamiątkową ku czci Czesława Sieradzkiego (1925–1941), członka konspiracyjnej organizacji młodzieżowej „La Main Noire” („Czarna Ręka”), zamęczonego przez hitlerowców w wieku 16 lat.

C. Sieradzki, syn polskich emigrantów, urodził się w alzackiej miejscowości Barr, po śmierci rodziców wychowywał się w domu dziecka w Strasburgu. Na fasadzie tego właśnie sierocińca przy placu Henri Willa zamieszczono tabliczkę, którą odsłonili dyrektor placówki i konsul generalny RP w obecności m.in. przewodniczącego związku gmin Strasburga oraz byłych i dzisiejszych wychowanków. Lokalny dziennik DNA (25.II.2008 r.) zamieścił obszerną relację z uroczystości.

W 2004 r. na wniosek merostwa w Barr jednemu ze skwerów miasteczka nadano imię C. Sieradzkiego. W uznaniu tej inicjatywy Barr otrzymało polski medal Pro Memoria.

POŻEGNANIA

Wspomnienie pośmiertne o Marii Lacisz

Kanada – KG RP w Ottawie

17 lutego 2008 r. ukazało się wspomnienie pośmiertnego o Marii Lacisz w „The Gazette” (Alan Hustak, „Polski szpieg, którego życie kształtowała odwaga”).

Maria Lacisz była oficerem wywiadu polskiej armii i szpiegowała komunistów w Polsce już przed II wojną światową. Podczas wojny została aresztowana przez Rosjan i więziona w Moskwie. Będąc na emigracji, została uhonorowana przez polski rząd Brązowym, Srebrnym i Złotym Krzyżem Zasługi oraz innymi odznaczeniami. Zmarła 2 stycznia br. w Polish Canadian Welfare Institute w Montrealu, w wieku 98 lat.

Maria Lacisz urodziła się we wpływowej polskiej rodzinie w Szepietówce. Była nauczycielką i kierowniczką szkoły okręgowej, a podczas letnich i zimowych wakacji była zaangażowana w działania wywiadowcze. Po wybuchu wojny i wtargnięciu wojsk niemieckich i sowieckich do Polski, została aresztowana pod pretekstem odmowy zdjęcia krzyża ze ściany w szkole. W ramach amnestii w 1941r. została zwolniona z więzienia, a następnie rozpoczęła pracę jako pielęgniarka w amerykańskim szpitalu w Meshed w Iranie. Przeniosła się do Iraku, a następnie Palestyny, gdzie została główną pielęgniarką w obozie wojskowym w Gazie. W 1947 wyemigrowała do Anglii, a dwa lata później do Kanady, gdzie do emerytury w 1975 r. pracowała w kuchni Royal Hotel. Maria Lacisz była osobą niezmiernie zdeterminowaną, „bardzo katolicką” i patriotką. Żyła zgodnie z mottem, że jutro może być tylko lepsze.

Zmarł generał Mieczysław Sawicki

Wielka Brytania – KG RP w Londynie

12 lutego 2008 r., w wieku 91 lat, zmarł gen. bryg. pil. Mieczysław Sawicki. Uczestnik kampanii wrześniowej 1939 r. jako dowódca 2 batalionu pancernego, żołnierz ZWZ, uczestnik walk w obronie Tobruku i pod Gazalą. Od 1943 r. do zakończenia II wojny światowej pilot w 318 polskim dywizjonie myśliwsko-rozpoznawczym. Kawaler Orderu Wojennego Virtuti Militari, odznaczony Krzyżem Komandorskim z Gwiazdą Orderu Odrodzenia Polski oraz wieloma innymi odznaczeniami cywilnymi i wojskowymi, polskimi i zagranicznymi. Wicekanclerz Kapituły Orderu Virtuti Militari, zasłużony działacz społeczny i kombatancki.

Zmarł Zbigniew Henryk Morozowicz

Brazylia – KG RP w Kurytybie

18 lutego 2008 r. zmarł w Kurytybie Zbigniew Henryk Morozowicz, znany jako „Henryk z Kurytyby”, wybitny muzyk, kompozytor i nauczyciel pochodzenia polskiego. Uczestnik IV Konkursu Chopinowskiego; studiował muzykę w Brazylii, Polsce i USA. Pracował w Kurytybie, Londynie, Sao Paulo i Goias. Urodził się 29 sierpnia 1934 r. w Kurytybie w rodzinie artystycznej. Matka była pianistką, a ojciec – Tadeusz Morozowicz, znanym nie tylko w Polsce tancerzem i choreografem. Rodzice Zbigniewa Morozowicza wyemigrowali do Brazylii w roku 1926.

Zmarł Ryszard Zieliński

Ukraina – KG RP w Charkowie

22 lutego 2008 r. zmarł Ryszard Zieliński, wieloletni prezes Towarzystwa Kultury Polskiej Donbasu, wielce zasłużony dla odrodzenia polskości na zachodniej Ukrainie. Redaktor naczelny wydawanej od 1999 r. gazety „Polacy Donbasu”, audycji radiowej „Polska Fala Donbasu” i programu telewizyjnego „TV Polaków Donbasu”. Polak ze Lwowa, który w wieku 19 lat, po ukończeniu Technikum Górniczego we Lwowie, skierowany został do Makiejewki, gdzie przepracował 33 lata w kopalni węgla kamiennego. Niekwestionowany autorytet nie tylko wśród Polaków z Donbasu, ale także wśród miejscowego społeczeństwa ukraińskiego.

VARIA

Idea stworzenia Katedry Polskiej w Nowym Jorku

USA – KG RP w Nowym Jorku

Konsulat Generalny RP w Nowym Jorku podejmuje intensywne działania w związku z koniecznością przyspieszenia realizacji projektu utworzenia na Columbia University (CU) w Nowym Jorku tzw. Katedry Polskiej. Gorącym zwolennikiem tej idei jest m.in. prof. John Micgiel (w ramach współpracy z Uniwersytetem Warszawskim), który od 4 lat koordynuje proces utworzenia Katedry ze strony CU. Trwają liczne spotkania i konsultacje z potencjalnymi donatorami i sponsorami ze sfery polskiego biznesu i finansjery, z przedstawicielami rządu, parlamentu oraz mediów. Rezultatem tych rozmów są deklaracje 8 podmiotów chęci finansowego wsparcia projektu, w sumie opiewające na prawie 5 mln USD. Bardzo pomocne w organizacji spotkań okazało się Ministerstwo Skarbu RP. Do procedury uruchomienia Katedry przez sam uniwersytet potrzebna jest jeszcze suma ok. 2.250.000 USD, co stanowi mniej niż połowę sumy donacji zadeklarowanych w Polsce. Zakładając nawet, że część przedsiębiorców może wycofać się ze złożonych deklaracji, suma ta uprawdopodobnia zebranie potrzebnych funduszy. Akcję tę wspiera Marszałek Senatu RP – B. Borusewicz.

Wystawa wydawnictw Archiwum Emigracji Uniwersytetu w Toruniu *Wielka Brytania – KG RP w Londynie*

25 stycznia 2008 r. KG RP w Londynie zorganizował – wspólnie z Polską Fundacją Kulturalną w Wielkiej Brytanii – promocję najnowszych wydawnictw Archiwum Emigracji Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu, połączoną ze spotkaniem z przedstawicielami redakcji czasopisma „Archiwum Emigracji”. Przedstawiciele Polonii brytyjskiej, którzy licznie przybyli na spotkanie do polskiej ambasady, mieli okazję zapoznać się z dotychczasowymi dokonaniem Archiwum Emigracji, z planami na przyszłość oraz stanem wiedzy w Polsce odnośnie współczesnych twórczych osiągnięć polskich artystów emigracyjnych.

Archiwum Emigracji jest ośrodkiem akademickim, gromadzi wszelkie materiały piśmienne, fotograficzne, dźwiękowe i artystyczne dotyczące polskiej emigracji XX w., jak również prowadzi badania w celu upowszechnienia wiedzy o jej dorobku. Jednym z głównych celów placówki toruńskiej jest próba ocalenia jak największej liczby tych dokumentów, które świadczą o wybitnym poświęceniu osobistości i instytucji życia polskiej emigracji. W spotkaniu udział wzięli m.in. B. Tuge-Erecińska – ambasador RP w WB, prof. Jan Sienkiewicz, prof. Waclaw Lewandowski, dr Anna Supruniuk oraz dr Mirosław Supruniuk.

Noworoczne spotkania Polaków w Saksonii *Niemcy – KG RP w Lipsku*

27 stycznia 2008 r. w Chemnitz miało miejsce polonijne spotkanie noworoczne. Uroczystość rozpoczęła się mszą w kościele pw. św. Antoniego, którą odprawił duszpasterz polonijny – ks. M. Zajelski. Podczas mszy, w której udział wzięło ok. 150 Polaków, zaprezentowano program polskich kolęd w wykonaniu dzieci z punktu nauczania w Chemnitz pod kierownictwem nauczycielki języka polskiego – M. Schwebs. Następnie w domu parafialnym odbyło się spotkanie dla Polonii z Chemnitz i okolic, podczas którego dzieci kontynuowały program artystyczny.

2 lutego 2008 r. w Muzeum I. J. Kraszewskiego w Dreźnie na zaproszenie przewodniczącej oddziału w Dreźnie Stowarzyszenia Polaków w Saksonii i Turynii – Stanisławy Gehrisch, odbyło się spotkanie noworoczne dla Polonii drezdeńskiej. W spotkaniu uczestniczyli przedstawiciele Saksońskiego Towarzystwa Niemiecko-Polskiego, duszpasterz polonijny ks. A. Kobiesa, kierownik Muzeum J. Magacz oraz licznie przybyli przedstawiciele Polonii, łącznie ok. 100 osób. Gościnnie wystąpiła grupa młodzieżowa „Allegro” ze Szkoły Podstawowej nr 3 w Lwówku Śląskim, która zaprezentowała noworoczny program artystyczny. Przedstawiciel KG złożyła na ręce przewodniczącej Stowarzyszenia życzenia noworoczne, podziękowała za liczne przedsięwzięcia literackie organizowane z jej inicjatywy w roku ubiegłym, zachęciła Polonię drezdeńską do podejmowania inicjatyw i realizacji projektów kulturalnych i sportowych w roku bieżącym.

Seminaria biznesowe dla Polonii nowojorskiej *USA – KG RP w Nowym Jorku*

29 stycznia Konsulat Generalny RP w Nowym Jorku, we współpracy z renomowaną firmą Merrill Lynch International Consulting Group, zorganizował warsztaty dotyczące problematyki finansowo-podatkowej, w którym udział wzięli przedstawiciele nowojorskiej Polonii (ok. 30 osób). W pierwszej części przedstawiono zagadnienia strategii inwestowania środków finansowych na rynku kapitałowym USA (fundusze inwestycyjne, obligacje skarbowe, giełda), właściwego sporządzania rozliczeń finansowych oraz dostępnych odpisów podatkowych. Drugą część spotkania poświęcono obowiązującym w prawie amerykańskim regulacjom dotyczącym problematyki spadkowej – m.in. właściwego sporządzania testamentów oraz dziedziczenia majątku, ze szczególnym uwzględnieniem dziedziczenia nieruchomości.

2 lutego, także w konsulacie, odbyło się seminarium „Business 4 You”. Tematyka dotyczyła praktycznych aspektów prowadzenia działalności gospodarczej w USA, ze szczególnym uwzględnieniem problematyki prawno-podatkowej. Organizatorem była Central European Business Association (CEBA), wiodąca nowojorska organizacja zrzeszająca młodych polonijnych profesjonalistów. Spotkanie było kolejną okazją do integracji polonijnego środowiska biznesowego, które bardzo wysoko oceniło pomysł jego zorganizowania. Uczestniczyło ok. 120 osób. W związku z tak dużym zainteresowaniem zaprezentowaną tematyką ustalono, iż spotkania należy kontynuować.

Wystawa „Polscy nafcjarze w Azerbejdżanie na przełomie XIX i XX wieku”

Azerbejdżan – Ambasada RP w Baku

15 lutego 2008 r. otwarto wystawę wieńczącą projekt placówki zatytułowany „Polscy nafcjarze w Azerbejdżanie na przełomie XIX i XX wieku”. Na wystawie został zaprezentowany katalog z informacjami dotyczącymi działalności polskich nafcjarzy na terenie Baku, zdjęcia archiwalne pochodzące z Państwowego Archiwum Republiki Azerbejdżanu oraz prezentacja multimedialna. Do uroczystego otwarcia ekspozycji został zaproszony I wicepremier Państwowej Kompanii Naftowej Republiki Azerbejdżanu (SOCAR) – Khoshtakht Yusifzade. Na otwarciu obecnych było 250 osób. Relacje z wystawy pokazano w dwóch największych stacjach telewizyjnych kraju – AzTV oraz Lider TV.

Idea zbudowania pomnika ofiar komunizmu

Kanada – KG RP w Toronto

22 lutego 2008 r. odbyło się spotkanie organizacji kanadyjskich promujących inicjatywę budowy pomnika ofiar komunizmu.

Pomnik ma stanąć w Ottawie. Zaprezentowano projekt pomnika, który ma formę otwartej księgi, jeje grzbiet ma kształt ludzkiej twarzy, której usta są zatkane dłońmi. Wewnętrzna strona księgi ma być wypełniona symbolami zaproponowanymi przez poszczególne organizacje biorące udział w jego realizacji.

Wśród zaproszonych gości znaleźli się federalny minister ds. wielokulturowości J. Kenney, przedstawiciele organizacji etnicznych oraz dysydenci z Kuby, Chin, Tybetu i Korei Płn. Z zaproszonych dyplomatów w spotkaniu wziął udział ambasador Czech – P. Vosalik, konsul generalny RP w Toronto – P. Konowrocki, konsul honorowy Łotwy w Toronto – L. Leivat, i przedstawiciel ambasady Litwy. Organizatorem spotkania była organizacja Hearts Open Toronto oraz Sokol Canada, współorganizatorem – Kongres Polonii Kanadyjskiej (KPK). Spotkanie prowadziła Z. Hahn, współautorka projektu pomnika, oraz W. Lizoń, prezes KPK.

Konsul generalny RP – jako pierwszy prelegent, poproszony o to przez organizatorów, którzy podkreślili zasługi Polski w obaleniu komunizmu – wyraził poparcie dla idei pomnika. Stwierdził, iż demontaż komunizmu rozpoczął się w Polsce, ale nie należy zapominać jednocześnie i o tym, że narody Europy podejmowały także próby jego obalenia, a daty o tym przypominające – rok 1953, 1956, 1968, 1970, 1976 oraz 1980–1981 powinny zostać umieszczone na pomniku.

Minister J. Kenney wyraził głębokie poparcie dla budowy pomnika i obiecał pomoc w uzyskaniu lokalizacji oraz środków finansowych z budżetu federalnego. Zacytował słowa papieża Jana Pawła II oraz wspominał o swoim niedawnym spotkaniu z przebywającym z wizytą w Ottawie ministrem spraw zagranicznych RP – R. Sikorskim, który osobiście jest zaznajomiony z projektem i w pełni go popiera.

Ambasador Czech – P. Vosalik, wyraził zadowolenie z tego, że na ziemi kanadyjskiej powstanie pomnik, który będzie przypominał straszną prawdę o dziesiątkach milionów ofiar zbrodniczego systemu, który wciąż jeszcze istnieje i pochłania kolejne ofiary.

W. Lizoń zapowiedział wsparcie finansowe projektu poprzez organizację zbiórki wśród środowisk polonijnych oraz propagowanie tej idei – zadeklarował możliwość prezentacji projektu na stronie KPK, którą przygotowuje odpowiednia firma specjalistyczna na zlecenie Kongresu.

Całość spotkania była rejestrowana przez programy telewizyjne grup narodowościowych oraz kanał telewizji kanadyjskiej OMNI.

Turniej koszykówki

Białoruś – KG RP w Grodnie

23–24 lutego 2008 r. przeprowadzono Turniej Koszykówki Oldboyów o Puchar Konsula Generalnego RP w Grodnie. Udział wzięło 6 drużyn, w tym m.in. Polonus Troki z Litwy (zwycięzca turnieju), AZS Warszawa i 4 drużyny miejscowe. Należy podkreślić – obok aspektu sportowego – niezwykle cenny integracyjny charakter dwudniowego spotkania. Zawodnicy z Litwy zwracali uwagę, że turniej nawiązuje do wcześniejszej tradycji spotkań polskich klubów, która zanikła, a teraz dodatkowo jest znacznie utrudniona wskutek nowej sytuacji na granicach i kosztów związanych z uzyskaniem wiz. Wszyscy uczestnicy zwracali uwagę na ważność sportowych spotkań dla podtrzymywania wzajemnych więzi między Polakami i polskimi klubami. Umożliwiają one nie tylko sportową rywalizację, ale również wymianę doświadczeń i opinii o działalności w nowych warunkach społecznych i ekonomicznych.

Organizatorem turnieju był KG RP w Grodnie i KS Sokół Grodno, działający przy ZPB (A. Borys). Konsulat planuje w roku bieżącym organizację podobnych imprez sportowych.